

Scéna 7.

Mareš, předešlí.

Mareš (ve svátečním oděvu). Hejsa, hospodo, vejskej.

Kalina (vstane). Nu, co jest? —

Aha, jste vy to, pane Mareši?

Mareš. Jsem to, a nejsem to, kmo-tře Kalino!

Kalina. Tomu nerozumím.

Mareš. To věřím. Já sem tomu vče-ra sám ještě nerozuměl! Jsoutě věci na

tomto světě, že je člověk dříve nevidí, az jsou tady. — Ze ne?

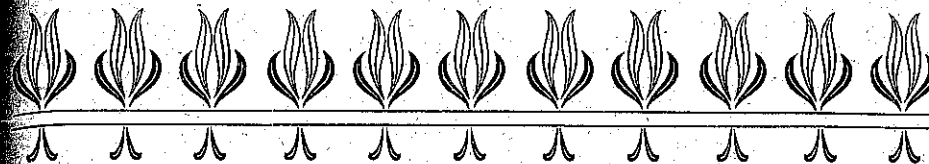
Kalina. To je moudré slovo.

Mareš. Nenili pravda? — (Postaví se do prostřed světlice.) Pojďte sem, kmo-tře Kalino! — Lidunko! já řku, také sem pojdte!

Lidunka. Nemám kdy!

Mareš. Krásná panno Lidunko, poj-dte sem!

Lidunka. To bude asi něco kalého. (Postaví se k němu na druhou stranu.)

BRATŘI V ARCHANGELSKU.

Činohra v pěti dějstvích.

Před rokem 1827.

Podle zpracování kolem roku 1856, vyšlého v Kóbrově vydání 1862—63.

OSOBY:

Solmonov, ruský kupec v Archangel-sku.	Alexej, Alexandrův sluha.
Marie, jeho dcera.	Daniela, stará poutnice.
Fedor Karamzin, z jeho sestry syn, v Čechách vychován.	Plavec.
Alexander Krasnorok, mladý kupec z Tobolska.	Krejčí.
Slečna Bočarevna.	Koňář.
Katinka, služka v domě Solmonovu.	Žid.
Jan, Fedrův sluha.	Sloužící u slečny Bočarevny.
	Kupci.
	Plavci.
	Poutníci a poutnice.

Místo děje: Archangelsk, město s přístavem u Bílého moře, právě když ta-mějšší jaro se otevírá.

DĚJSTVÍ PRVNÍ.

Náměstí. Od polou k zadu v pravo i v le-vo kamenné kotce (bazar), v nichžto roz-ličné loketní a jiné zboží, zvláště kožeši-ny vyloženy jsou. Přes kotce na stranách viděti jest řady nevysokých dřevěných domů. Hluboké pozadí celého jeviště před- stavuje přístav v široké zátocce řeky Dvi-ny, loďstvem větším i menším naplněný. V popředí na levé straně (od zadu) hosti- nice „u tří hranostajů“. V přístavu jakož- to v kotcích hemží se mnoho lidí rozličných národů, zvláště Rúsů v národním oděvu.

Výjev první.

Plavec a krejčí přicházejí za řeči od přístavu.

Plavec (nese pytel se zbožím na rameně). Povídám ti, v polední Americe je tak teplo, že se ptáci v povětří pečou.

Krejčí. Aha! to je tedy meintswe- gen ta blahoslavená země, kde pečení ptá- ci lidem do huby lítají?

Plavec. Hehe! tobě jest vždycky do žertů, tak jako všem, kteří nikdy na moři nebyli.

Krejčí. Byl jsem také na moři. Z německé své vlasti do zdejšího přístavu jsem se připlavil.

Plavec. To's toho zakusil! — Po- zdravuj mou jedovatou sestru. (Odchází do hostince.)

Krejčí. Kam pak se obrácíš?

Plavec. Ke třem hranostajům, ode- vzdám tam zboží.

Krejčí. Tedy je neneseš meintswe- gen tomu kupci, co's mi ho ukazoval?

Plavec. Rovnou cestou jemu.

Krejčí. Ten zůstává u velryby.

Plavec. Kdo ti to povídal?

Krejčí. Já to meintswegen vím.

Plavec. Milý švakře! kdo to bude lépe vědět, ty anebo ten kupec?

Krejčí. Ten kupec, to se rozumí.
Plavec. On mi ale pravil, že se ubytoval u tří hranostajů.

Krejčí. Nemůže to být.

Plavec. Proč, švakře?

Krejčí. Proto že zůstává u velryby.

Plavec. Dávno-li?

Krejčí. Co sem přijel, víc než čtyry neděle.

Plavec. Jak pak tady může být již čtyry neděle, když sem teprv včera jak živ ponejprv přijel?

Krejčí. Jak pak mohl včera ponejprv přijeti, když jsem ho tu již před čtyřmi nedělemi viděl?

Plavec. Kdo ví, koho's ty viděl!

Krejčí. Kdo ví, kdo sem přijel.

Plavec (hodí pytel na zem.) Švakře! tím proklatým odmlouváním a hašteřením pokazila tě má zlořečená sestra!

Krejčí. Švakře! tvá zlořečená sestra jemeintswegen má žena, a jakkoli jsem již stokrátě d'ábla prosil, aby si ji odnesl, předce jí na veřejném místě haněti nedám.

Plavec. Švakře! švakře! byl's tyto čtyry neděle v Asii?

Krejčí. V Asii? já v Asii? švakře! švakře! tvůj rozum běhá někde v Asii; já jsem nebyl jak živ v Asii.

Plavec. Tedy's také toho kupce nemohl vidět. Před čtyřmi nedělemi byl snad ještě v Tobolsku.

Krejčí. Ouvej, ouvej! snad nemyslíš meintswegen, že přijíždí z Tobolska?

Plavec. Nemyslím, ale vím to.

Krejčí. Tu to máme! Ten dobrý pán ví meintswegen o Tobolsku tolik, jako já o hlavním městě v slunci.

Plavec. Odkud tedy přijel, ne-li z Tobolska?

Krejčí. Z Čech.

Plavec. Kde je to?

Krejčí. Na jiho-západu, kde mají járo a podzim, jako v mé vlasti.

Plavec. Švakře! kdybych byl sebou, běžel bych domů a prosil bych ženu, aby mne přikovala.

Krejčí. Proč?

Plavec. Proto že začínáš třeštit, a neminou snad ani dvě hodiny, budeš větřit, jako mořský lev, když si narazí nos.

Krejčí. Jako lev? — Neboj se, neboj se! Až budu větřit, budu mít ještě šestkrát tolik rozumu pohromadě, jako ty ho máš, když je ve tvé hlavě nový rok.

Plavec. Švakře! teď toho mám dost.

Krejčí. Já toho mám již dávno dost.

Plavec. Tvá krejčovská krev horká a prská jako pazdery!

Krejčí. V tvé plavecké koftě meintswegen se kouří a jiskří jako v pouchu! (Chtějí se do sebe dát.)

Výjev druhý.

Koňář, předešli.

Koňář. He, holal! co to tady zpor? — Hle, hle! páni švakrové! — Vasilěviči! nejsi ještě týden na břehu, již je tě po celém Archangelsku slyšet.

Plavec. Trpělivost mou žžavými nůžkami napařoval.

Krejčí. Prosím tě, Ivane! buď svého kem pravdy. Znáš Solmonova synovce?

Koňář. Znáš.

Krejčí. Můj švakr mi ho v přístavu ukazoval, a když mi jej ukázal, pravil, že mu nese zboží. I jdu s ním a chci ho meintswegen doprovodit; on ale — prosím tě, pověz nám, kde zůstává Fedor Karamzin?

Koňář. U velryby.

Krejčí. Jak je tady dávno?
Koňář. Čtyry neděle.

Krejčí. A odkud přijel?

Koňář. Z Čech.

Krejčí. Tu to máš, velemoudrý pane švakře! Řekni mu také, že jeho krejčovská kofta prská, jako pazdery (Mrzutě odejde.)

Plavec (chopiv se pytle hlavy vrtí). Tedy to nebyl Karamzin, anebo se mi velryba u samého ucha proměnila v hranostaje. Půjdu tedy k velrybě. (Mlčky jde do ulice odejde.)

Koňář. Velryb a hranostaj jsou tak daleko od sebe, jako vešbloud a myš. — Divná věc! podobně nedorozumění se již včera tady stalo. (Odejde.)

Výjev třetí.

Alexej vyjde mrzutý od tří hranostajů.

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Výjev čtvrtý.

Alexander, předešli.

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexander. Víš, že pěstounka má, naše dobrá Feodorovna, co vlastního syna má, a jak ho miluje. Tato její nadobyčejná láska vzbuzuje mne k vděčnosti, kterou

Alexander (v lehkém kožíchu, v hlavě má Astrachanku). Co se ti stalo, Alexeji? Co děláš za povyk?

Alexej. Chtějí vás otrávit, máte pít pouši omáčku ze samých hadů a štirů.

Alexander. Kdo mi to chce dávat?

Alexej. I ten hostinský!

Alexander. Ve velkých hostincích nemají to vidí, když si hostě potravu připravují.

Alexej. I co! nepřikázala mi Feodorovna —

Alexander. Feodorovna dala ti z mateřské bedlivosti několik balíčků čaje —

Alexej. Ovšem že!

Alexander. A to právě ho mrzí.

Alexej. To ho ale nemá mrzet. Jenás jsou také hospody; ale věru! kdyby tam člověk berana přinesl, dají mu jen nový pekáč udělat.

Alexander. Nu ano, jestli to k zločinu dojde.

Alexej. Arciže!

Alexander. Nyní ale přicházím domů, abychom o věci znamenitější promluvili.

Alexej (vlídně a ochotně). Ano, můj milý pane!

Alexander. Věz, Alexeji! že jsem se svým obchodem v Archangelsku u konce.

Alexej. Ano?

Alexander. A to šťastněji, než jsem si kdy pomyslit mohl.

Alexej. Tomu jsem rád.

Alexander. Tato byla má poslední cesta do přístavu, a z přístavu do admirality. Ten Nizozemský koráb rozstřeňuje již tichou hladinu bílého moře, a zapraveny jsou všechny mé důležitosti. — Vedlejší věci dobrý hospodář nechává si na večer, a tak jsem také já učinil. Hodlám se tu ještě na někoho vyptati, a jakmile to učiním, zapráhneme ku své drošce a budeme uhánět na břeh naší domácí Tobolsky.

Alexej. Hejsa! Měj se dobře, hladový čunkyládníku! (Chce odběhnout.)

Alexander. Pomalu! Slyšíš, že tu ještě mám —

Alexej. Nu ano. Nežli já sešněruju tlumok —

Alexander. Mohu já také svou nevěstu sešněrovati? — Ano, dívej se na mne — mám se v Archangelsku oženit.

Alexej. Hih! tedy povezeme víc než jeden tlumok s sebou!

Alexander. Víš, že pěstounka má, naše dobrá Feodorovna, co vlastního syna má, a jak ho miluje. Tato její nadobyčejná láska vzbuzuje mne k vděčnosti, kterou

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! A kdyby se byl pán svému kuchťictví v kuchyni Petrohradské byl naučil, my o jeho snidání nestojíme. Neprosíme se o jeho čunkyládu — anebo jak tě zrzavé bryndě říkáte — můj pán pije čaj a dost!

nevím jak bych jináč osvědčil, nežli když všechno, co jí na očích vidím, dříve, než by žádost vyjevila, se synovskou vroucností vyplním.

Alexej (slzu sobě utíraje). To je také Bohu a mně nejlépe povědomo.

Alexander. I mluvívatě často o svobodné tetě v Archangelsku, a jak ráda by to viděla, kdybych jí vyhledal a sladkým souzvukem nakloněných srdcí k naší tiché domácnosti přivítal. I učinil jsem sobě nezrušitelný slib, že tu dívku, nehrozí-li se jí duše má, ještě tyto dni o ruku požádám.

Alexej. I Kalmuci a Tataři! divím se, že jste se po ní již neptal, a že s ní již nejedeme přes hory, doly a moly.

Alexander. Až potud byl jsem pracemi zabaven, ježto se odkládati nedaly, a tyto práce jsem skoro všechny v přístavu a v kotcích odbývat musel. Toliko včera, když jsem z soumraku do hostince se vracel, viděl jsem na potkání několik ženských, a mezi nimi dívku, jenžto — neklamal-li mne rozohněný zrak — zrůstem, krásou, celou zevnitřní lepostí všechny děvy Tobolské, tak jako růže kvítky a měsíc hvězdy, daleko převyšuje. I Bůh milý ví, kde se tu hned, jako přelud ve snách, ta sobětná myšlénka vzala: jak, kdyby ona byla teta má, a byly ještě nepoutány srdce i ruka její? A — Alexeji! bylo-li to víc než náhoda, dala-li mi nebesa skutečně mou příbuznou viděti: pak nepojedu sám, a ty poznáš první svého pána manželku.

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexej. Ano! — Ale — můj dobrý pane! — nebude-li vás —

Alexander. Nebude-li mne chtít? Pak ve čtvrt hodině do drošky a pryč! Pryč odtud do Kazaně a z Kazaně přes náš Irtiš do Tobolských hájů!

Alexander. Najednou?

Katinka. Nu, tím lépe! Pan Solmonov bude vás ještě jednou tak rád vidět.

Alexander. Kdo je ten pan Solmonov?

Katinka. A mně se tak stokrát více líbíte.

Alexander. Těší mne; ale — kdo je ten pan Solmonov?

Katinka. A panna Marie bude se nemálo divit, až svého pana strýce v kožiše uhlídá.

Alexander (opět se na Alexeje podívá).

Alexej. Rozumíte tomu, milý pane? Je smyslem pominulá.

Alexander. Mě dobré dítě! jsem cizinec, a nerozumím ze všeho co mluvíš ani slova.

Katinka. Aj, že jste nedávno do našeho města přijel, to vím; ale cizincem tu již nejste. Vždyť býváte každodenně u nás.

Alexander. Kde?

Katinka. Nu, u bratra své nebožky matky.

Alexander. Rád bych tomu byl, kdyby v Archangelsku bratr mé matky obýval; ale jak živ jsem o něm neslyšel.

Katinka. Aha, teď tomu rozumím! Ó, Katinka není hloupá! Pan Fedor chce si s panem Solmonovem zažertovat, a přetváří se i mně! Vid', že to Katinka vyvrtala?

Alexander. Nikoli, mé dítě! nežertuju nikdy, a nedám také s sebou žertovat, pročez s Bohem! (Odchází.)

Katinka. Aj, vezměte si alespoň ten lístek s sebou.

Alexander (s podivením). Lístek? — náleží-li mně — (Vezme a čte nadpis.) „Panu Fedorovi Karamzinovi.“ — Nejmenuji se ani Fedor ani Karamzin; Alexander Krasnorok je mé jméno, a pročez lístek ten nenáleží mně.

Katinka. To si vyprosím. čtete jen, čtete!

Alexander. Mohu-li ti líbost učinit, od srdce rád. (Čte:) „Milý strýče! Otec by Vás rád dnes k několika známým provodil, a bude na Vás se snídaním čekat. — Marie.“

Katinka. Nu, z toho již nebude nic, není-li pravda? Leč byste čím dřív tím líp ten převlek se sebe shodil.

Alexander. Ubohé děvče! byt' bych se desetkrát v jednom okamžení přestrojil, v tvých očích budu vždycky převlekem. Tu — (Podá jí lístek.) Ještě

jednou: jsem tu neznámý, nemám tu strýce, aniž jiných přátel, a pročez žádně příbuzné Marie. (Odchází.) Hej! dej tomu nešťastnému děvčeti mužnu. (Odejde.)

Výjev šestý.

Alexej, Katinka.

Katinka. Tak? — Aj, proč mne! Katinka bude doma vypravovat, co viděla slyšela. Pro mne ať se pan Fedor do mě vědí kůže zaobalí a za samojeda vydává, já se těm fraškám budu hodně smát. (Odchází.)

Alexej. Pst! hej!

Katinka. Co chceš?

Alexej. Tu máš, vezmi si ty košpekky.

Katinka. Aj, chcete mne podplatit? či snad myslíte, že je Katinka chudá?

Alexej (dobrosrdečně). Ani jedno ani druhé.

Katinka. Katinka má tři sta rublů a z brusů nový domek.

Alexej. Tím líp pro tebe.

Katinka. Katinka není nevolnice. Slouží jen panu Solmonovi a jeho dceru proto že jí mají rádi. — (Odchází, rychle se ale vrátí.) Ale — ty! kdo pak je tvůj pán?

Alexej. Kupec.

Katinka. Jak se jmenuje?

Alexej. Alexander Krasnorok, slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

Katinka. Dobře, dobře! — Slyšela's to. Dobře, dobře! — Slyšela's to.

(Hlasitě.) Tedy, jak povídám, Katinka košpekky vašich nemá zapotřebí. Víš co? Až přijde s tebou zle, přijď k nám, Katinka ti dám jaký nový rubl, a ještě něco k tomu. — (Odběhne.)

Alexej. Škoda toho děvčete! Kdyby nebyla tak pomatena, u všech všudy Tatjana musela by v Archangelsku mou družku Soběnkou být. (Odejde do hostince.)

Výjev sedmý.

Pokoj v domě Solmonovu.

Solmonov, Marie.

Marie (přichází hlavními dveřmi). Solmonov (přichází postranními dveřmi). Ještě se to děvče nevrátilo?

Marie. Po druhé jsem již za ním posílala.

Solmonov. Koho?

Marie. Baktrina.

Solmonov. Kdybys byla svou cihličkou poslala, byla by tam také tolik platná. Na žádného nelze spolehnout, ani na Katinku.

Marie. Kéž bych jí jen tenkrát nic jiného nebyla kázala.

Solmonov. Co's jí kázala?

Marie. Aby se u Sofie zastavila.

Solmonov. Tu to máme! A co tam?

Marie. Měla se jí zeptati —

Solmonov. Je-li to pravda, že ji Fedor každodenně navštěvuje?

Marie. To — to ne —

Solmonov. Právě proto bude tam muset ještě jednou. Obešlu si Sofii. Jsem jejím poručíkem a povím jí beze všeho obalu, že jsem synovce svého nedal pro ni až od Vltavy obeslati.

Marie. Nemůžem jí to za zlé pokládati, jestli Fedor i s ní poněkud spřítelěn.

Solmonov. Neodmlouvej mi. Osmnáct let ta žádost ve mně doutnala, abych až jedenkrát dospěješ, svému synovci zasnoubil. To dobře víš.

Marie. Tak určitě, milý otče! dnes ponejprv o tom slyším.

Solmonov. Tedy ponejprv a napolejš, Fedor bude tvým manželem.

Marie. Otče! —

Solmonov. Nechceš ho?

Marie. Kdo ví, bude-li Fedor mne milovat.

Solmonov. Fedor tě chce, a ty —

Marie. Bude-li tak vaše nesklonitelná vůle —

Solmonov. Dábla starého! má nesklonitelná vůle. Ty tomu máš chtít tak pevně a neustupně, že bys se raději jara i slunce, že bys se raději dědictví ano i samého otce odřekla, nežli jeho. Má vůle! Řci raději: můj rozkaz. Toho otce dal bych mezi mořské vlny přikovati, jenžto by dceru svou k zasnoubení nutil.

Marie. Ó, jak jste milostný, můj otče!

Solmonov. Jdi mi s očima!

Marie (smutně odchází).

Solmonov (za ní se dívá). Což mi dnes žádného snídání nedáš?

Marie (ochotně se vrátí). Pravil jste, že budete na strýce čekat?

Solmonov. Belzebub ví, kde a kolikrát ten již snídál!

Marie. Mám přinést čaj?

Solmonov. Sklenici vína.

Marie. Hned, můj milý otče! (Odchází.)

Solmonov. Ach, jak smutnou pravdu pěl, kdo první lidem pověděl, že s této strany hrobu žádného nebe, žádného ráje není! — Tu jsem se radoval, po čtyry neděle, co jest Fedor mezi námi, v samé rozkoši, v samé slasti jsem živ byl; a najednou — hle! mých radostí utěšený blázný počíná se v želné rouchó černých mračen zahalovati!

Marie (přinášeje víno). Katinku již vidím.

Solmonov. Žet! (Píje.)

Marie (posadí se na druhé straně a šije).

Solmonov (starostlivě na ni se dívá). Ach, kéž bych svou Alexievnu z hrůbu mohl vzkřísit, aby se dceři své do srdce podívala. My otcové jsme diví jeleni. Nemáme-li hned prokleštěnou cestu, vpráskneme sněžitým parohem do plotů i do hrází a kdyby ze samých srdcí našich dítek vystaveny byly. — Marie!

Marie. Poroučejte, můj otče! (Jde k němu.)

Solmonov. Ještě's mne dnes nepolíbila.

Marie (políbí mu čelo a pak ruku).

Solmonov (za ruku ji pojav). Proč jsi tak ticha, Marie? Proč zavíráš oči do svých prsou bránu?

Marie (upřímně se mu do očí dívá). Otče! v mých prsou až podnes žádná touha nevznikla, kterou byste neznal.

Solmonov. Dítě! dceru! rád bych to viděl, aby Fedor na vždy mezi námi zůstal.

Marie. Povězte mi to, a zajisté že zůstane. Vždyť jste jej na cestách svých dražšímu příteli v Čechách beztoho jen k dalšímu vzdělání odevzdal — vlastní jeho domov jest tady.

Solmonov. Mluv! vidíš jej ráda okolo sebe?

Marie. Tak ráda, otče! že bych s ním do smrti chtěla obcovat.

Solmonov. Tedy bysi se s ním i zasnoubiti mohla?

Marie. Mohu-li tak na hrad vaší spokojenosti pevný pokrov postaviti — i to, drahy otče!

Solmonov. Skutečně? Nuže, tedy je ten balvan černých buráků najednou rozprašen!

Výjev osmý.

Katinka, předešlí.

Katinka. Tady jsem.

Marie. Našla's ho?

Katinka. I ovšem!

Solmonov. Přijde?

Katinka. Kdybych jen věděla, že nic hloupého neseředu —

Solmonov. Však by to nebylo po nejprv. Mluv!

Katinka. S Pánembohem! — Tedy vězte, náš pan Fedor chodí za bílého dne v maskaře.

Solmonov. Třeštíš?

Katinka. Oblečen jako Rus, chodí po Archangelsku z jedné ulice do druhé.

Marie (podívá se na otce). Zajisté omyl.

Solmonov (k Marii). Aneb Sofie za tím vězí! (Hlasitě.) Omyl, musí to být omyl! Bůh milý ví, jakého cizince ta kachna na ulici popadla.

Katinka. Pan Fedor to byl, tak jistě, jako že já jsem Katinka, a s otevřenými očima před vámi stojím. Ten krásný panáček obmějšil šibalství, a tenkých nitek si k tomu napředl. I mladého Rusa si zjednal, jenžto se všudy za jeho sluhu vydávat musí.

Solmonov. Tak — ?

Katinka. Po něm mi poslal kopejky.

Solmonov. Zač?

Katinka. Hubu mi chtěl zacpat! Ale já jsem jej vyplatila. Zrovna jsem řekla, že Katinka není žebračka, že má tři sta rublů u pana Solmonova ležet, a mimo to v přistavu doměk, tak nový, že na něm ještě moucha neseďela.

Solmonov. Hahaha! že's ho nedovedla!

Katinka. Katinka se nechala noci do kostnice zavřít —

Solmonov. Katinka půjde do chyně, a oznámí tam, že bude strýc u nás obědvat.

Katinka. Vsadila bych nevím, že nepřijde.

Solmonov. Pryč! — ani slova!

Katinka. Já jdu; ale za to sto panno Marie! že pan Fedor lístek četl, a že se k vám nechtěl hlásit. (Ojde.)

Výjev devátý.

Solmonov, Marie.

Marie. Jest-li to možná, otče?

Solmonov. Dcerol! dcerol! mne v mozku strašlivě zablesklo. Jak, kdyby proto přestrojoval, aby se městu, na mu stal všednějším a mohl se bezpečně do Sofiina bytu vkrádati?

Marie. Jest to těžké obvinění. Fedor je dobrý, libomravný jinoch.

Solmonov. Připustím; ale k čemu nesvede jinocha nejlepšího ještěřícího ženský?

Marie. Myslíte, žeby Sofie — ?

Solmonov. Nikoli Sofie, ale její roztomilá pěstounka, jednu plná Boževna. Té podzimní slečně sedí za kádím zlomkem zetelého zubu bazilišek.

Marie. A snad že Fedor touto nánadálou změnou chce se vám jen zalíbiti?

Solmonov (poněkud překvapen). Ni se dívá. A pa! proč by se stavěl cizím proč mne i tebe zapíral?

Marie. Žert! Vždyť víte, jak rád Fedor děvčata pokouší, a že Katinka velmi snadno příčinu k tomu zavdává.

Solmonov. Brzo se nám to vysvětlí — slyším ho přicházeti.

Výjev desátý.

Fedor, předešlí.

Fedor (dle nejnovějšího kroje hranouckého oblečen). Dobré jitro, drahy pane uče! (Objeví ho.) — Dobře jítro spanilá tetinko! Pomyslete, zdálo se mi dnes, že jsme byli kralující manželé na čarovném ostrově, kde věčně skvoucí slunce se usmívá; kde slunce jedno s druhým se střídá; kde nejvšednější křovisko ty nejchutnější plody vydává, a kde z lůna země místo jiné páry samá ambra vyvstává.

mému poslouzení obskakovalo tam to rusalek, co jich arcibábník Homér,

mně náctém zpěvu své lliady vypočetl, a

má pokynutí přihánělo se tisíc křídla zefírů, tak sličných a lepotvárných,

jest ten nejněžnější motýl, co v jaropolední s jetylku na jetýlku lítá. —

byste soudila, že ten sen vyznamenává?

Marie. U nás v Archangelsku takové obrazy toliko zdáti se nám mohou.

Fedor. Aha! krásná tetinka chce nutit, abych lucinám vůkol Archangelska za pravě učinil. Nenalézám tu

vám ani Tessalské Tempe, ani zahrady řecké věčně kvetoucí; ale co se v Čechách nazývá májem, to vidím zde ku

června mnohem skvělejší a mladší. —

se tam kvítek po kvítku velmi pracně

ona země vyvinuje: vysype zde bohyně

vesná v jednom okamžení velikou hojnost

rádných dítek, a na korunách stromů jest

dnes zelené kadeře vidět, kdežto byly

předvírem ještě obrazem šedivě smrti.

Solmonov (pro sebe). Mluvití umí

ten onak, jako žádný jiný v Archangelsku!

Fedor. Nikdy jsem se dost nenadivil, jak nepravě na západě o zdejších krajinách se soudí. Pravou vlastnost těchto

zemí znají tam toliko ze zeměpisu, a

poněvadž tento praví, že nad šedesátým

stupněm severní šířky rostlinnost již přestává, tedy se domnívají, že v Petrohradě

trésnový strom toliko v topírné roste, a v Archangelsku, v tom pruhu věčného mrazu —

Solmonov. Pošetilost! Ať jest si zima naše sebe delší a mrazivější, a podletí naše sebe kratší a skoupější; krev

naše jest také tak teplá, a život náš také

tak dlouhý, jako jejich!

Marie. Copak se tam, milý strýče! o našich srdcích soudí?

Fedor. Myslí se, že jsou ledovou kůrou tak silně obedněny, jako skály ve vašem moři. Leč kdo tak blízko u nich stojí,

jako já, musí přísahati, že jsou prsa vaše

plná horoucího ohně, proto že tak snadně

hému se přiblížili, tak abysi se ještě dnes k nám přestěhoval.

Fedor (nesnadně). Otcovský pan ujec sám se dotýká ochotnosti, o kterou

jsem ještě dnes prositi chtěl. Když ale na druhé straně všecko všudy prozřetelně

rozvážím —

Solmonov. Nech to na druhé straně všecko všudy nerozvážené a pomysli,

že mezi tím moře leží, plné rozvězených vln. Beztoho bych se již dlouho nemohl

na to dívat, kterák se denně u mne cizejším, a domácnějším u mých sousedů stáváš. Tak jsem se ku příkladu dnes srdečně

na to těšil, že tě s několika dobrými přáteli seznámím —

Fedor. Proč jste mi jen paprsek své vůle nezasal —

Solmonov. Před hodinou poslala ti Marie lístek; leč děvče tě již zmeškalo.

Fedor. Tedy se sklepník předce nemýlil.

Solmonov. V čem?

Fedor. Vypravoval mému Janovi, že viděl Katinku u zavřených dveří mého bytu stát.

Solmonov. Ty sám neviděl's Katinku?

Fedor. Neviděl.

Marie. Hned jsem tak jistila, milý otče!

Solmonov. Přiznej se, synovče! Nemluvil's dnes s tím děvčetem?

Fedor (dívá se s jednoho na druhého). Co to znamená?

Solmonov. Nic, hudeš-li nám pravdu. Schovával's ale nějaký zámysl za modrým pahorkem naší srdečné lehkovnosti —

Fedor. Kde je to děvče?

Solmonov. Marie!

Marie (otevře dvěře). Katinko!

Výjev jedenáctý.

Katinka, předešlí.

Katinka. Katinka již běží. — Hle, hle! tu stojí mladý pán s tělem i s duší.

Solmonov. Přístup bliže. Viděla's dnes mého synovce?

Katinka. Tu to máme! Zapírá? — Musíte již s barvou ven, mladý pane! všecko jsem vyzradila.

Fedor. Odpovídej na otázky pana strýčka!

Solmonov. Kde's se s ním sešla?

Katinka. Před hostincem „u tří hranostajů“.

Fedor. Kde jsem ještě nikdy nebyl!
Solmonov. Přijal od tebe Mariin lístek?

Katinka. Přijal.
Solmonov. Četl jej?
Katinka. Stála jsem při tom.
Solmonov. Slibil, že přijde?
Katinka. Nechtěl ani vás ani naši pannu znát.

Solmonov. Nuž, co ti možná na to odpovédět, strýče?

Fedor. Nic, nežli že nepochopuji, kterak ta dobrá děva za bílého dne s otevřenými očima spáti a snít může.

Katinka. Nevydával jste se za kupce z Tobolska? nenazýval jste se Alexandrem?

Fedor. Pomoz Bůh, to děvče počíná třestit!

Katinka. Aj, Katinka má dnes ten samý rozum; který měla včera. Pán a panna dnes neb zejtra se přesvědčí —

Fedor. Že jsi hotový blázen!
Solmonov (mrzutě). A že mně musíš z domu, pakli tuto příhodu — ať jistota, ať sen — do svých prsou nezahrabeš.

Katinka. Mladý pán má mít pravdu, a nemluví ani slova pravdivého —
Solmonov. Odeber se do kuchyně! (Vezme jí za ruku a vede ji ven.)

Fedor. Dobře tak, ven s ní! (Uchopí ji po druhé straně.)

Katinka (na Fedora dorážejíc). Poběhnu rovnou cestou ke třem hranostajům, a budu tak dlouho po Archangelsku lítat, až najdu toho Rusa, který byl očitým svědkem vaší čepice, vašich vousů, vašeho kožichu; a pravda se musí ukázat! (Vyvedou ji ven.)

Marie (zůstane zamýšlena státi).

(Opona spadne.)

DĚJSTVÍ DRUHÉ.

Ulice za hostincem „u tří hranostajů“, vchod do něho jest nyní v pravo, totiž z druhé jeho strany.

Výjev první.

Jan sám.

Jan (přichází z náměstí). Prrr! to šukání, to je fanfarnění, hledání a ptaní! Nic jináč, než jakoby bílé moře zejtra celý

Archangelsk pohltil mělo, a můj pán na tu dalekou cestu musel dáti rozhlásek — Nikdy bych byl nepomyslíl, že majské pohanky tolik krasochuti do sobem. Tu mne potká jakýsi širokouhý buvol, kydá půl hodiny, a vykydne ně, žeby se jeho pán mého pána na něco v Benátkách vyzpál, a že jeho pán mého pána dává uctivě čeři zvat. — Pst nejsem tu sám.

Výjev druhý.

Alexander, Alexej, předesílá

Alexander (vyšed z hostince). Jméno nezapomeneš.

Alexej. I to to! Petr Korotovský.

Alexander. Budu tě toužebně kávat.

Alexej. Vyřídím a příběhnu. (Odejde.)

Jan (pro sebe). Korotovský? to jméno jsem slyšel. — Kýho-li výra, nemůj pán?

Alexander. I učiním tedy ten veliký, znamenitý krok, snadný to i neshadný krok, tisíc jinochům tak lehký, a opať tisíc jinochům tak těžký krok! — Bůh milý ví, co to jest! — ale tak těsně, tak úzko mi jen tehdy bylo, když jsem svého pěstouna na hřbitov doprovázel.

Jan (pozadu si jej obchází). Ať se natáhnu jako bríza, není-li to můj pán s tělem i s duší!

Alexander. Přijmiž mne pod křídla své milosti, blankytné nebe! dej, bych stvoření dobré, srdečně shledal, aneb duši její hořkostí proti mně naplní, a učiní, aby zbledla mou tvář, jako půlnočním duchem!

Jan. Ale nač to náhlé zakuklení?

Alexander. Budu raději sám sám po skalné dráze trudného života kráčet, pomyslí a řeknu: stala se, ó nebe! svatá vůle tvá, a — v tichosti umru. (Odechází.)

Jan. Ouvej! tak plačtivě jsem ho ještě neslyšel mudrlantit! — Pst! jemnost-pane! jemnost-pane!

Alexander. Kdo tu volá?

Jan. Pro všech sedm zázraků světa, co se s vámi stalo?

Alexander. Za koho mne máte? Jan. Za svého pána.

Alexander. Tedy jste můj sluha. Jan. Váš věrný, a upřímný sluha.

Alexander (pro sebe). Co to? nově rozumění? (Hlasitě.) Byl jste někdy v Tobolsku?

Jan. I žežhuiko, to je otázka! Tak jako vy.

Alexander. Já jsem tam domo-

Jan. Může být, ale v Čechách jste do-

Alexander. Je-li možná, aby někdo v Sibíři vychovávali, a on tím samým časem v Čechách rostl, tedy jsem snad v Čechách dorostl. Svým vědomím nikdy jsem tam nebyl.

Jan. Což jsem s vámi nejel přes Prahu přes Krakov i přes Petrohrad až sem k klásteru sv. Michala Archanděla?

Alexander. Praha a Krakov jsou města, která toliko ze zeměpisu znám.

Jan. Nechtěl jste se v Praze rusovlasé slečně k vůli zastřelít? A nebyla by ta strašlivá samovražda skutečně stala, kdybych vám byl z povinnané pečlivosti bambitku slepě nenabil?

Alexander. Samovražda?

Jan. Nechtěl jste z Krakova čarokrásnou komediantku unést; a v Moskvě také takové bohyni k vůli sám se státi komediantem?

Alexander. Já — komediantem? Jan. A nenamluvil jste v Petrohradě jedné hraběnce, já že jsem Sicilský kníže, a že cestuju přes Sibírii a severní Ameriku okolo světa?

Alexander (pro sebe). Aha, ten bídák je ze řádu Katincina, a v jeho hlavě bude právě také zatmění slunce. (Hlasitě.) Ano, zpomněl jsem si, že jsme spolu tu velikou cestu konali. Jak mile nebesa stav nás papskému světla objasněji, nakročíme cestu svou okolo světa dále. (Odejde.)

Jan (dlouho za ním se dívá). Pro dobrý Bůh, ubohý pán se zdravým svým úmyslem se pomínil! Alespoň je nemocen, nebezpečně nemocen, tak že jej ani sloka spustiti nesmím. (Běží za ním.)

Výjev třetí.

Pěkný pokoj Sofiin.

Slečna Bočarevna.

Bočarevna (hodlá právě postranním vchodem vstoupiti, na prahu se ale zastaví a mluví do druhého pokoje). Spojíte na mne, drahá Sofie! tímto vchodem mně nepronikne, a kdyby na zubru přijel. (Zavře.) Tak! Teď se podíváme,

velémoudrý pane Solmonove! či vláda bude podstatnější. „Pěstování Bočarevino nestojí za nic! jest horší než nic!“ — Těmito laskavými slovy chtěl Sofiina otce přemluvíti, aby vychování svého jediného dítěte ženě od cepu svěřil. Ale pomstíme se na něm nemile a bolestně! Hořce musí pykat, že stav se vdovcem, panenskou mou rukou opovrhl! — Pro mně ať by si růži mého chování ten anebo ten strýc utrl, já jsem šlechetným úmyslem jejího otce chleba svého jíst; ale, anto se mi zdá, že pan Solmonov i svou i své dcery blaženost na sňatku s tímto Karamzinem zakládá, a že svou Marii pro něho říkajíc schválně vysoustrovatí dal: tedy musí Sofie právě Karamzina, a žádného jiného za manžela dostat. — Aha! slyším ho již na schodech.

Výjev čtvrtý.

Fedor, Bočarevna.

Fedor (příběhne). Váš nejpokornější, hvězdo mezi slečnami! (Políbí jí ruku.)

Bočarevna. Služebnice.

Fedor. Ha! co vidím? tato slíčná, slavně spanilá okrasa! Milionkrát za odpuštění prosím, že jsem si vás včera, předvírem, a po tolik blažených dní o dvacet let starší představoval, než skutečně jste.

Bočarevna. A tak dále! — Mužně, mužně, mladý pane! Kdyby se nebylo báti, že nás víchr za minutu rozmete, a kdyby tu na vás důležitá zpráva nečekala: přesvědčila bych vás, jak předobře vím, že k padesáté zimě ani tři kroky již nemám.

Fedor. Co se stalo? Předzvídam hrozně věci!

Bočarevna. Což jste se svým Janem ještě nemluvil?

Fedor. Jak ráno, když jsem šel z domu.

Bočarevna. Udály se od včerejška věci, jichžto jest se více báti, nežli mých nalíčených tváří.

Fedor. Pro Bůh, ve mně všecky nervy trnou!

Bočarevna (přinese se stolu veliký list). Přčtete si tento list.

Fedor (se zarazí). Co jest to?

Bočarevna. Poslání z Tobolska. Čtete!

Fedor (otevře list a čte; pro sebe). Ha! strašlivá příhoda! — Prýc s tím bleškem, jesti na mé outlé srdce zamířen!

Pět prvních řádků jest již s to, všecky mé nervy v mrtvá těla obrátiti.

Bočarevna (vzavši list hodí jej na stůl). Dobře, dobře, též i my jsme nečetly nežli prvních pět řádků.

Fedor. A kdy že má ten strýc přijíti?

Bočarevna. Snad že tu již za čtvrt hodiny bude.

Fedor. Tedy jest již —

Bočarevna. Na několik dní v Archangelsku, a za to budíž nebe chváleno.

Fedor. Ó! kterak to?

Bočarevna. Je-li to pravda, že jest již po několik dní v našem městě hostem, aniž se ještě na svou domnělou nevěstu nezeptal: tedy jest to patrný důkaz, že mu obchod a zisk více na srdci leží, a že tu dalekou cestu nevěstě k vůli nedělal.

Fedor. Ó, vaše ostrovtipnost dosahuje do lůna té nejvyšší hvězdy! Ale jak, kdyby jí předce byl žádostiv?

Bočarevna. Tedy se teta osudu svému odevzdá a —

Fedor. Ustaňte! — a —

Bočarevna. A podá mu ruku.

Fedor. Myšlénko nejstrašlivější!

Bočarevna. Ať přijde Tobolský pan strýc. Zalíbí-li se mu jeho teta, ať ji ve jménu Božím do Sibirie s sebou odveze. Ale uvidíte, že se mu nebude líbit.

Fedor. Což Sofiiny vnady a ctnosti a dokonalosti tak málo znáte?

Bočarevna. Ano, kdyby se mu Sofie na odív postavila!

Fedor. Co — ? Ha! rozumím-li vám — ?

Bočarevna. Zabřesklo se vám konečně? Což byste skutečně myslili, že toliko bohyně Marnost tyto čapraky na mne navěšela?

Fedor. Jest-li možná? Vy byste, slečno! —

Bočarevna. Nechte se mne starati. — Všecko, co se pěstounka tohoto strýce věděti zdá, jest, že má v Archangelsku dospělou tetu. Důkaz toho nejživější jest, že byla list svůj nikoli Sofii, leč jejímu otci připsala, kterýžto již na sedmý rok v hrobě odpočívá. I pročež bude strýc o jejím stáří a ostatních okolnostech tak málo věděti, jako si kdy pomysliti může, proč jej tak a ne jinak vítáme. Slovem, já se mu za jeho tetu postavím.

Fedor. Dobře, dobře, má nejšlechternější! avšak —

Bočarevna. Myslíte, že ouklán může na jevo přijít? Budeť dost na to, že jej první okamžení zarazí, a že mu tak na srozumění dá, že pro něho tímto krovem růže nevykvetla.

Fedor. Ó, vy vléváte nový život mých omráčených oudů! A co dělá nejmilovanější? Kde jest, abych svou hy plnou duši u jejích nohou vydech

Bočarevna. Sedí v žlutém pokoji a učí se píseň na loutnu, kterou jste včera přinesl.

Fedor. Rytíře Togenburka? Ubohá Sofie! hledáš sprázněné city, žalujícího koš. Ó, jak souzvučně zapěje s tebou, až se má! (Kvapí do postranních dveří.)

Bočarevna. Tak! — Ten by na to také přísahal, že co počínám, z pohledu náklonnosti k Sofii a k němu se děje. — Slyš! kdo to klepá? — Jen sem!

Výjev pátý.

Alexej, Bočarevna.

Alexej (ve dveřích rozpačité se ohlíží).

Bočarevna. Neznámé čelo — snad nebude — koho hledáš, příteli?

Alexej. Pana Petra Korotovského.

Bočarevna. Ten tady zůstává.

Alexej. A kam se přestěhoval?

Bočarevna. Na hřbitov.

Alexej. U všech všudy Tatarů, snad není mrtev?

Bočarevna. Již na sedmý rok.

Alexej. Aj, aj, aj! totě z našich svateb nebude nic!

Bočarevna. Což se chtěl někdo s ním zasnoubit?

Alexej. Ano, tak, tak! — kdybych jen neměl na pospěch — víte-li co, pan můj a já přicházíme z Tobolska.

Bočarevna (pro sebe). Tu to máme! dobře že jsem v kyrsu.

Alexej. Ale vy neposloucháte?

Bočarevna. S celou duší. — jen povídej.

Alexej. Naše paní Feodorovna má tady strýce, a to je právě ten pan. Petruš, co před sedmi lety umřel a nám nic nezkázal. I má prý na to štěstí dcerku, a ta dcera je nějaká daleká tetka mého pána, a poněvadž jsme v Archangelsku právě měli co jednat, tedy si chtěl můj pán tu tetku při té příležitosti za manželku vzít.

Bočarevna. Tak, tak. (Pro sebe.) Tedy jen při té příležitosti? Tím líp!

Alexej. Však ale — já tu stojím a korám, a pán snad již sedí u nevěsty. povzte mi tedy, kde ta jeho tetka žije.

Bočarevna. Tady.

Alexej (radostně). Totě bych byl místě?

Bočarevna. Jsi. Nuž, a co jí přiblížíš?

Alexej. Inu — mám jí vyřídít, že je pan můj v Archangelsku, že k ní za chvíli přijde a že —

Bočarevna. A že si ji vezme?

Alexej. Ano, tak, tak! — to on jí pomaloučku sám slíbí.

Bočarevna. Což se to musí jen tak pomaloučku stát?

Alexej. I to věřím. Já chodím za Soběnkou již na čtvrtý rok, a ještě jsem jí to plnou hubou neřekl. — Ale — (poutavě) hihi! povzte mi, stará paničko! je ta naše teta hezká?

Bočarevna. Lidé tak povídají.

Alexej. Přál bych, aby byla tak hezká, jako Tobolské dívky všecky domady, hezčí ještě než je má Soběнка! Můj pán není také žádný velbloud. — Ale — (vrtí sebou) hihi — nemohl bych se na ni podívat? třebaš jen skrz dovirku ve dveřích?

Bočarevna. Proč pak ne?

Alexej. Vidíte, milá stará paničko! mne by to nade všecko těšilo, kdybych se mohl doma chlubit, že jsem pánovu nevěstu dříve viděl, nežli on sám. Co? — vyvolejte ji, paničko!

Bočarevna. Vždyť stojí před tebou.

Alexej (točí se). Kde?

Bočarevna. Tady, tady. (Ukazuje na sebe.)

Alexej. U všech všudy Tatarů, snad to nejste vy sama?

Bočarevna. Jsem.

Alexej (zaraziv se, pro sebe). Ký-ho-li medvěda!

Bočarevna. Povídal's něco?

Alexej. Inu, povídám sňeh, že se bude pan Alexander po čertech divít, až vás uhlídá.

Bočarevna. Proč?

Alexej. On je ještě mladý.

Bočarevna. Tak si jej žádám, máme-li být svoji.

Alexej. Hm — ale vy byste mohla jeho babičkou být?

Bočarevna. Tak? — Haha! dobře že nejsi ty můj strýc. Byl by si s to, pro malou hrstku let svou laskavou tetu seděti nechat. Uhodla jsem?

Alexej. Hm! člověk nesmí všecko říci —

Bočarevna. Mluv jen směle.

Alexej. Já jsem jenom chudý sluha, jsem proti pánu svému tak hloupý, jako včera zrozené kůzle; ale — nežli bych si vás vzal, dám si raději ruce i nohy zurážet a poválím se odtud až do Tobolska.

Bočarevna. Hahaha! — Máš ještě něco k vyřízení?

Alexej (pokročí rameny). Na cestě k vám jsem si všelicos pěkného vymyslíl, ale —

Bočarevna. Tedy nestůj a jdi. Řekni svému pánu, že jej žádostivě očekávám.

Alexej. Ano. (Odchází pro sebe.) Dobrou noc, to bude čarodějnické rojení, a ne počestná svatba!

Bočarevna. Roztomile se to daří! Potká-li na štěstí pána někde ve vratech, vymaluje mne co prabábu lesních cikánů, a podniknutí mé vzalo dobrý počátek. Výborně — tu jest.

Výjev šestý.

Alexander, předešlá.

Bočarevna (jde mu naproti). Skoro bych se, milý strýče! měla na vás hněvati. Není-li to lehkovážnost, být již několik dní v Archangelsku, mít tady blízce příbuznou děvku, a — co — ?

Alexander. Nepřetvařujte se, slečno! Tento hlas, ač laskavě, a přívětivě zní —

Bočarevna (sepně nad ním ruce). Co to vidím?

Alexander. Předce tolik kouzelnosti do sebe nemá, aby mne na čtvrt hodiny odloudil.

Bočarevna. Co to má znamenat?

Alexander. Náhoda bývá upřímnější, nežli lidé, kteří kroky své vyměřují, a objevuje nám —

Bočarevna. U všech pekelných hříchů, umlkněte.

Alexander. Nechte toho zaklínání. Přicházím, abych navštívil a pozdravil Sofii Korotovskou.

Bočarevna (pro sebe). Totě neslychaná drzost! — Ale vždyť mám přesvědčení, že je Karamzin v žlutém pokoji?

Alexander. Nevymýšlejte žádnou lež. Nosím s sebou zástěrný štít, který všecku lest a zlobu ode mne odráží.

Bočarevna (pro sebe). Bud' jest to Fedor Karamzin, aneb živého pekla výrod. (Odběhne do postranního pokoje.)

Alexander. Netroufá si oko ke mně pozdvihnout. Mužný můj hlas a zrak roztrhl jí tu pavučinu, setkanou ze lstí, přetvářky a klamu.

Bočarevna (plesajíc se vrátil). Hahaha! Jaký to ostrý, jaký to broušený žert! V Archangelsku jest alespoň z brusu nový! — nový, nový pravím vám, tak jako sních, který ještě k zemi nedolít. — Tu měl ovšem pan Fedor na spěch! Tu se musely v třetím pokoji dveře otevřít, kterými již na sedmý rok žádný ani sem ani tam neprošel; tu se musel, aby té rozpuštělosti koruna chlapcovství nezcházel, dvadctiletý hlupák zjednatí a slečně Bočarevně pro ukrácení chvíle poslati na krk! — Nuž, co stojíte jako socha? Proč nemluvíte dále? — Kde pak jste asi přestal?

Alexander. Na začátku. Dovedte mne k Sofii, která se vedením Božím stala mou tetou.

Bočarevna. Vaší tetou? — Aj, arci! vždyť je i s vámi spříbuzněna! A já vás k ní mám dovést!

Alexander. Za to vás prosím.

Bočarevna. Hahaha!

Alexander. Vidím slečno! že musím sám — (Chce do postranních dveří.)

Bočarevna (skočí mu v cestu). Ani jedním krokem! Neučiníte-li drzosti své konec, zavolám úrad na pomoc.

Alexander. To jest příliš mnoho! že bych rád svou příbuznou navštívil, že bych jí rád od své dobrodítelkyni pozdravil, tu tichou, bezúhonnou žádost nazýváte drzostí.

Bočarevna. Vy se chcete se Sofii seznámit, jenžto jste již před dvěma nedělemi tak obyčejně k ní přicházel, jako by ve vašem sousedstvu byla rostla?

Alexander (pro sebe). Bohu budiž chvála, počínám doufat, že jí toliko nesrozumění rozohnilo. (Hlasitě.) Slečno! mluvmě spolu důvěrně. Beztoho, až si obapolně všechno svěříme, snad ani já s vámi, ani vy se mnou nebudete spokojena.

Bočarevna. Jakou to opět strunu nabíráte?

Alexander. Dověděl jsem se — to teprv před čtvrt hodinou — že vás došel z Tobolska list —

Bočarevna. Který jste bezpochyby vlastní rukou napsal!

Alexander. Z něho jste snad vyrozuměla —

Bočarevna. Abychom se na strýce Sibirského připravily, nikoli ale na člo-

věka, který nás již na třetí týden svou přepjatou náruživostí obtěžuje.

Alexander. A ten obtížný člověk mám být já?

Bočarevna. Vy! Měl mne snad tento kožich zaslepití? čili ta čepice vousy?

Alexander. U všech všudy bludu, již opět mé vousy?

Bočarevna. Nebyl jste teprv před půlhodinou ve své pravé postavě u mne?

Alexander. Pravou svou postavou na sobě mám.

Bočarevna. Ano — ? Nuže, vaše příbuzná Sofie jsem já.

Alexander. Nikoli, vy nejste Sofie.

Bočarevna. Jak to můžete vědět, an jste mne nikdy neviděl?

Alexander. Tou nejšťastnější, ale i nejpodivnější náhodou. Jakýsi opilý sluha měl mne za svého pána, a — jakkoliv jsem se mu dosti vyhýbal — tak dlouho za mnou chodil, až mi s velikou tajností tu zprávu do ucha vyspal, že tady očekáváte Tobolského strýce, kterýžto se ve vši rychlosti se Sofii zasnoubiti má. Sofie že jest v úzkostech, jak ženicha nezvaného odbýti má, a v té tedy nesnadnosti že slečna Bočarevna, pěstounka její, se uvolila, za Petrova dceru se vydávati, a tou lestnou přetvářkou neznámého strýce odstrašiti.

Bočarevna. Výborně, výborně! Opilého sluhy jste se toho doveděl? Z mých vlastních úst jste to slyšel.

Alexander. Což u vás slova má —

Bočarevna. Odejděte! přes tento práh byl dnešní krok váš poslední.

Alexander (zaražen, pro sebe). Nevylidností mne chtějí zahrnutí? tak mne chtějí pozbyti? (Hlasitě.) Tedy mne Sofii neoznámíte?

Bočarevna. Nikdy!

Alexander. Jsem počestný muž. Drahý poklad dobrého jména od košíku žebračského jsem si dobýval, a za všechny dívky v říši Ruské nedám jej sobě ztenčiti. Nenuttě mne, abych práva svého po jiných cestách vyhledával.

Bočarevna. Ah! dělejte co chcete se Sofii nebudete mluvit.

Alexander. Nuže, hráz proti hrázi, a boj zpouřám vašim! Budu a musím se Sofii mluvit.

Bočarevna. Pane! žádného násili, nemám-li oknem o pomoc volat!

Alexander. Násili, ženě? Tak hanebně nezneuctí jiných asiatský čest mužů slovenských! — Rúžemi teď ce-

... k Sofii vystelte, ani přes práh jejího bytu nekročím. Než, přísahám, že z Archangelska neodjedu, až budu Sofii viděti, ani mluvíti, a to u vaší přítomnosti.

Bočarevna (bez sebe). Na to se podíváme!

Alexander. Bez pochyby že Sofiin otec dceru svou mužnému štítu poručníka svěřil. Toho budu od domu k domu hledati, a kdyby oudem vašeho těla byl, podívám se, zamezí-li mně k svému svěřenci cestu. (Odejde.)

Bočarevna. Co — ? poručníkem mně hrozí? Kdo jest její poručník? Není to Solmonov, který mu svou dceru chce uvázati na krk? (Úsměšně za ním volá.) Na to se podíváme! (Odběhne postranními dveřmi.)

(Opona spadne.)

DEJSTVÍ TŘETÍ.

Veliká prostrannost před klášteřem svatého Michala Archanděla. Klášter ten s vězmi baňatými vyplňuje v pozadí celé jeviště. Hlavní vchod do něho s trojím polo-krouhlým stupněm je v levém koutě. Poutníci a poutnice dílem sedí na stupních, dílem do kláštera vcházejí a z něho vycházejí, dílem v rozličných skupeních před klášteřem stojí. Všickni poutníci jsou v národním svátečním, nikoli, jako za starších časů, v přísné poutnickém oděvu, toliko že muži a starší ženské mají netlusté hole nahoře s dvojitým křížkem na koncích zakulaceným.

Výjev první.

Marie, Katinka, Daniela, poutníci a poutnice.

Marie a Katinka (přijdou levou stranou).

Katinka. Ejhle, panno! poutníci z ostrova Soloveckého se již vracejí.

Marie. Vždyť jsme jim vyšly v oustřety, jdeme je přivítat. (Hledí bedlivě mezi poutníky.)

Katinka. Ó přimluďte se u pana otce, aby Katince dovolil, na přesrok s nimi pútovat.

Marie. Což nevíš, dívko! že je tam velmi daleko?

Katinka. Katinka tam tak dobře dojde, jako tamto Helena, (ukazuje

mezi poutníky) její mladší přítelkyně. Ráda bych tamější klášter svatého Lazara poznala.

Marie. Není tak slavný a velkolepý, jako tento náš Svato-Michalský; je ale též velebný a ctihodný.

Katinka. Helena na mne kývá, zajiště mi přinesla pouti; dovozte, abych si promluvíla.

Marie. Učiň tak.

Katinka (jde mezi poutnice).

Marie (též neustále někoho mezi poutníky hledá).

Daniela (jenž až potud u kláštera stála, spatřivši Marii, rychle k ní kráčí; v pravé ruce má hůl, na levé nemalou kabeň z lýči).

Marie (jde jí bystře naproti). Danielo! vítěj mi, nábožná poutnice!

Daniela. Pozdravení a požehnání od svatého Lazara.

Marie. Je svatopanský mnich Grigori ještě živ?

Daniela. I on pozdravuje a žehná tebe, děvo ušlechtilá! Skvostnou tvou obět přijal ode mne, a ozdobil ní zlatoskvělou svatyni. (Vytáhne z kabele maličkou schránku.) Tuto posílá tobě sošku Kazaňské Boží Roditelky, jejím tam zářným obrazem posvěcenou.

Marie. Poslal mi zajisté nebeský závdavek časné i věčné blaženosti! (Políbí schránku.) A můj sen? jak tobě objasnil můj sen?

Daniela. Když jsme již odcházely, vzav mne do své cely promluvil ke mně: „Bohumilá dívka je Marie Solmonova, sen ten poslán jí nebeským andělem. Zjevil se jí, již jako dítě zemřelý bratranec ve věku jinošském, i táže se, může-li být ještě živ? Nižádná věc Bohu není nemožná. Pověz Marii, že přijde k ní od východu cizí host, jenžto jí všechny její otázky zodpoví.“

Marie. Ó, kěz by přišel a ukonejšil to úsilné vlnobití v mých cituplných prsou!

Daniela. „Na hosta toho“ — mluvil mnich svatopanský dále — „at se Marie nedívá okem tělesným. Oko tělesné je mylné, velmi klamlivé, málo kdy dohlédne pravdy a přesvědčení. Zrakem duševním at zpytuje tvář a mysl jeho, a pozná v něm, koho jest žádostiva.“ — Tamí dána odpověď na tvou prosebnou otázku.

Marie. S pevnou důvěrou přijímám tuto odpověď, ona budiž mou průvodkyní k cíli blaženému. — Vyšla jsí s penizem, který jsem ti na dalekou tu pout udělila?

Daniela. Velmi dobře.

Marie. Přijď zejtra pro odměnu sobě zaslouženou. — S Bohem, má věrná Danielo, budoucí účastnice v každém osudu mém! — Katinko! následuj mne. (Odejde v levo.)

Katinka. Děkuju ti, Heleno! za ty milé zprávy! (Spěchá za ní.)

Daniela (vrátí se k poutníkům).

Výjev druhý.

Fedor, poutníci.

Fedor (přijde levou stranou). Haha! to mi bude ještě k smíchu, až se sedívím. Co se studená Dvina mezi řeky počítá, nebýl na jejím břehu žádný jinoch v takové tísní, jako já. Ale jak jsem si z ní pomohl? jako pohanský bůh! — Ty Archangelské krasavice jsem si všechny všude magickým řetízkem spoutal, a kdyby hned některá viděla, kde se jeho článkové spojují, netroufala by si ho rozepnouti; obávajíc se, aby se několik nových článků nepřivěsilo!

Výjev třetí.

Alexej, předešlý.

Alexej (přijde levou stranou). Jsem rád, že jsme se tak šťastně potkali, můj milý pane! Hledal jsem vás po celém Archangelsku.

Fedor. Stalo se něco?

Alexej. Prosím vás, byli-li pak jste již u pana Petra Korotovského?

Fedor. Korotovského? (Stranou.) Hola! co jest to? (Hlasitě.) Myslíš snad u mě tety?

Alexej. Ano, u té roztomilé tety. Nu, budete se divit!

Fedor (pro sebe). Ať se ze mne hora ledu udělá, není-li to síluha toho Sibirského strýce! Ten blb je opilý, a dá ze sebe všechno vytáhnout.

Alexej. Necítíte nic dobrého a myslíte —

Fedor. Nic nemyslím. — mluv jen, mluv!

Alexej. Ano, vezte tedy — ale — hihi! pročpak jste svůj kožík svlíkli, a vlezl do toho čtvrtliberního kabátku?

Fedor. Svůj kožík? — Ach, ano! — Inu, můj milý, rozmilý — přemilý —

Alexej. Můj milý Alexeji, chcete říci?

Fedor. Alexeji, ano! To má několik malých a několik velikých příčin.

Alexej. Aha! bez pochyby že to Petrohradě zvyk? Inu arci, ty dívky jsou do toho zapáleny, jako velryby do červené barvy. Ony by myslyly, že je člověk Lapin syn, kdyby nebyl tak vyčaprkovaný, jako u bohatých saní kůň. — Inu, příliš hnaně v tom nevyhlížíte — hihi!

Fedor (pro sebe). To je sprostá — Proč pak tedy nevypravuješ?

Alexej. Tak tedy: byl jsem tam — Ale — ty vousky jste předce neměl dá usmíknout, těch je na věky škoda!

Fedor. Švandř tedy, zpropadený švandříku!

Alexej. Nu ano! Byl jsem tedy tam ale — můj dobrý pane!

Fedor. Nuž?

Alexej. Vyvalíte na mne oči, jako na ohnivou sopku. Především vezte, že pan Petr Korotovský žádné hosti nepřijímá.

Fedor. Proč?

Alexej. Proto že již před sedmi lety umřel.

Fedor. Je to Sofiin otec?

Alexej. Jak jí říkají, nevím; ale starý je již nebožtík.

Fedor. Dále!

Alexej. A jeho dcera, ta veleslavna tetka, které moji bělouši tu čest chtěli prokázatí a táhnouti ji do Tobolska —

Fedor. Nuž?

Alexej. To je stará brakyně. Fodor. Tak — ?

Alexej. Jak vám povídám, tak stará, třeba jen okenice zavřít, a dát jí do ruky zapálený věchet a bude vám právě tak vyhlížet, jako ta hnusná vzteklice u nás na tom špinavém obraze.

Fedor (pro sebe). Výborně! (Hlasitě.) Aj, totěs mi přinesl rozkošnou novinu! Myslíl jsem, že je nanejvýš osmnáct, dvacet let stará —

Alexej. U všech Tatarů, já také.

Fedor. Kojil jsem srdce své naději, že se s ní Hěbe o mládost, Lada o krásu a Milostenky o laskavost rozdělily.

Alexej. I u všech Kalmuků, já také!

Fedor. Měl bych se se starou pannou do manželského pluhu zapřáhnout?

Alexej. Nechte ji sedět. Do starého železa!

Fedor. Já, ten nejbujnější, nejmladší jinoch v celé Sibirii?

Alexej. Však proto!

Fedor. Raději bych do smrti listy se počítal a medvědy učil po jedné noze chodit!

Alexej. I arci že!

Výjev čtvrtý.

Jan, předešlý.

Jan. Budiž Bohu čest a chvála. Jemnostpane!

Fedor (vede jej stranou). Mlč! — Co jest?

Jan. Tisíc novin a tisíc kousků budu vám vypravovat. — Především bych si ale na ten žert měl postěžovat, který jste si dnes ráno s mou osobou ráčil tro-piti.

Fedor. Co máš? Mluv zkrátka!

Jan. Mne, svého věrného Jana, duši na tomto podhvězdí nejpříjemnější, člo-čka, který by zasloužil —

Fedor. Abych mu vyprávěl, nebu- de-li kvákat!

Jan. Mne nechtít znáti!

Fedor. Proč?

Jan. Vydávati se za Asiatu!

Fedor. Blázníš? Mlč! nezdržuj mne tím nesmyslem. — Mluvil's před poled- nem s Bočarevnu?

Jan. Inu ovšem! Viděla mne z okna a volala mně nahoru.

Fedor. Nevzkázala mi ničeho?

Jan. Nu ano, že přišlo psaní z Tobolska.

Fedor. A to mi teprv nyní ohlašuješ? Já. Vždyť jsem vám to hned ohlásil.

Fedor. Kde?

Jan. Právě jste, jako Rus oblečen, k Sofii do domu vcházel.

Fedor. Jako Rus oblečen?

Jan. U všech všudy divokých žvlů! Předvezal jste si tu maškaru zapírat a —

Fedor. A tobě ze zád udělat palouk, plný modrých zvonků! (Rychle odchází.)

Alexej (běží za ním). Můj milý pane! mám chystat drošku?

Fedor. Jdi do pekla! (Odběhne.)

Výjev pátý.

Jan, Alexej.

Jan (pro sebe). Ted teprv nevím, co z něho mám udělat.

Alexej (též pro sebe). Co pak asi hořkého spolki? Do pekla mne ještě nikdy neposlal. (Jde k Janovi.) Zajisté's ty ho rozhněval?

Jan (od paty až na vrch hlavy si jej měří). Může být.

Alexej. Doběhlo psaní z Tobolska?

Jan. Doletělo.

Alexej. Je Feodorovna nemocna?

Jan. Ne.

Alexej. Anebů se mi Soběnka zpronevěřila?

Jan. Ne.

Alexej. Anebo —

Jan. Ne, ne, ne!

Alexej. Nuž, co se tedy stalo?

Jan. Něco, po čem tobě nic není.

Alexej. Aj, je mi po tom! Vždyť byl celý rozezlený a řekl, abych šel do pekla.

Jan. A mne chtěl dokonce bít.

Alexej. I což pak na tom záleží!

Jan. Není-li pravda?!

Alexej. Ale já jsem jeho věrný slu- žebník.

Jan. Či? mého pána?

Alexej. Svého pána.

Jan. Mluví o tom, co právě odešel!

Alexej. O tom já také mluvím.

Jan. To je ale můj pán.

Alexej. Můj pán je to.

Jan. Ty bys mi byl tajemník pro mého pána!

Alexej. Ty bys mi byl výražek pro naší Feodorovnu!

Jan. Vždyť tebe ani neznám?

Alexej. Já tebe jak by smet!

Jan. A předce jsi v jeho službě?

Alexej. Předce!

Jan (pro sebe). Což, kdyby to bylo najmuté tele? kdyby pán můj ve dvoji postavě po Archangelsku strašil, a tomu ruskému kožíku k vůli zvláštní pozadek krmil?

Alexej (stranou). Kalmuci a Tataril že ten koláč cítím? Co se vsadíš, Alexeji! že si Alexander tento liščí ocas na tak dlouho zjednal, dokud bude v tom čtvrtliberním kabátě chodit?

Jan (hlasitě). Nemýlím-li se, bojujeme pod jedním praporem?

Alexej. Dobře-li tomu rozumím, krá- jíme si z jednoho bochníka?

Jan. Arci, k jistě práci nejsem do- stí hranatý!

Alexej. Pan Alexander myslí, že pro tu starou sůvu každá kosinka je dobrá.

Jan. Jen bych jistým lidem radil, aby se s jistou osobou do jednoho řadu nestavěli.

Alexej. Jenom na to nikdy neza- pomeň, abys byl čím dál, tím líp, ode mne.

Jan (hrdě). Dáme si na tom záležet. — Adie, ty tajná rado astrachanských cepic!

Alexej. Serbus, ty vyslanče kulatých klobouků!

Jan. Ty ničemné-ničemná nulo!

Alexej. Ty bezedný žbáne!

Jan. Ty — ty hubená joto! (Odejde.)

Alexej. Ty — ty ramenatě ipsylon! (Odběhne do hostince.)

Výjev šestý.

V domě Solmonovu.

Marie, Katinka.

Marie (přijde postranními dveřmi).

Katinka (přijde hlavními dveřmi). Nuž, panno! Je Katinka ještě zpozdlá děvče? Nechtěla jste věřit, že pan Fedor za Rusa převlečen po ulici chodí? Co se vsadíme? S tělem i s duší, oud po oudu opět tak, jak jsem jej před hostincem u tří hranostajů viděla, stojí tady v sínci.

Marie. Kterak může v sínci stát, když sedí s otcem v jeho pokoji?

Katinka (se lekne). Ted' — ?

Marie. Není tomu ani pět minut, co jsem tam byla a slyšela, an s ním otec velmi opravdově o jeho matce mluvil.

Katinka. Pánbůh s námi a zlé pryč! ted' se umí zdvojnásobit! Ať umru ještě dnes, neptá-li se venku na našeho pána muž, mimo šatstvo, ke krásnému strýci tak podoben, jako vejce k vejci.

Marie. Nuž, veved' ho sem!

Katinka. Jestliže opět nezmezil! (Otevře.) Pan Solmonov je doma.

Výjev sedmý.

Alexander, předešlí.

Alexander (ke Katince). Ve vedlejším pokoji — ?

Katinka. Tu stojí panna; snad i pro ni několik slovíček máte? (Stranou.) Hahaha!

Alexander (pokročí). Zehnej vás Bůh, sličná panno! Právě se, že otec váš poručíkem jest sirotka, jehož vychovává slečna Bočarevna?

Marie (zarazivší se nad jeho tvář s rostoucím podivením a zalíbením na něho se dívá; pro sebe). Pro nesmrtný Bůh, co jest to?

Alexander (pevně a mužně do očí jí hledí). Jest-li tomu tak, prosím, doprovodíte mne k němu.

Marie (pro sebe). Tělo jest to samo, ale docela jiný duch jest v něm živ!

Katinka (stojíc vedle ní). Aha; na to jsem čekala! Ted' přivedu pana Solmonova, a přesvědčím jej, že se Katinka dnes ráno se všemi smysly a s celým rozumem domů navrátila. (Odejde postranními dveřmi.)

Alexander (pro sebe). Tento ztemnělý pilý zrůst, to krásně, veliké oko — jest to ona!

Marie (taktéž). Jest, a není to on! Nebe a země neliší se tak od sebe jako Fedor a on! Jedna tvář; ale ani pohled ani cit ten samý. Hledím-li mu v čelo, ono mi svědčí; podívám-li se v jasné blankyt milostného oka, tento hlasitě odmlouvá.

Alexander. Jaké to štěstí, sličná panno! Na mé první cestě do zdejšího přístavu spatřil jsem včera vás.

Marie. Milý strýče! rcete, že jste mne chtěl překvapit, a vězte, že se vám to úplně podařilo.

Alexander. Nazýváte mne strýcem? Pro dobrý Bůh, jaké to tušení v mých prsou? Jste vy snad Sofie, a doveďte, jste se —

Marie. Ó pryč s tou zástěrou! Vždycky jsem soudila, že ta tvář, s kterou jste až potud u nás býval, pouhé ličidlo jest, a pročej jsem toužebně čekala, až tu přetvářku odložíte. Tentot jest váš přirozený ráz, jenžto také okamžením důvěru ve mně zbudil, což by se jinak snad nikdy nebylo stalo. Ó svěřte se Mariinu srdci, a z Mariina srdce budou vám příbuzné zvuky odpovídati.

Alexander. Marie — ? ne Sofie?

Marie. Jestliť cosi milostného ve vašem velikém oku, což toliko z tohoto oděvu tak krásně vyniká, ó nechte, ať z toho se těším! Neurázejte mou opravdovou duši nečasným žertem. Tato chvíle nad srdcem mým zvitězila, tak že bych ponejprv moře svých vlničích se cítů do vašich prsou přelila.

Alexander. Co slyším? — Sličná dívko! zpatujte se. Jestliť to omyl, který mne rouchem magickým obestírá. Vaše slova jsou huďba sladkých zvonků, a ta žilý mého těla jako vlna kouzelná probíhá. Avšak násilně proudu tomu odporovati musím, neboť vidím, že mne za jiného, za muže známého máte.

Marie. Nemusím vás za známého znáti, anto mním být přesvědčena, že každopádem pod touto střechou vás vidím?

Alexander. Můj dobrý Bůh! počítám se domýšlet, že člověk, mně, jako sám sobě, podoben, v tomto městě přebývá. Avšak ať náhoda listy své tak anebo tak mých, vám jest třeba věděti, že jsem včera do Archangelska přijel, vás v přístavu ponejprv viděl, nikdy s vámi nemluvil, a nikdy sobě nepomyslil, že v tomto domě se sejdem.

Marie (pro sebe). Ó jak ráda bych mu věřila! — Avšak není tu i Fedor přítomen? Ó zjednej sobě přesvědčení! (Hlasitě.) Jste ještě žádostiv, s mým otcem mluvit?

Alexander. Více, nežli kdy prvě.

Marie. A — kdyby se mne ptal — nesmí dcera jeho věděti —

Alexander. Alexander Krasnorok, Tobolský kupec, ze Sofiina přátelstva.

Marie (pro sebe). Pro veliký Bůh, host od východu, svatopanským mničem ohlášený. (Postranními dveřmi vpravo odejde.)

Alexander. Tuto dívku, Feodorovno! a Sibírské studené nebe v líbezný ráj se mi promění!

Marie (volným krokem se vrátí). Náhoda, věru! přerozmárně listy své mých. — Otec právě někam odešel. Není-li vám přítomnost má nemilá, posečkejte, zajisté se brzo navrátí.

Alexander. Bůhť jest věčný! přál bych, aby se otec nevrátil, až dcera jádro srdce mého pozná.

Marie (pro sebe). Nebesa! jest-li to Fedor, dejtež, ať tuto svou bytnost nikdy se sebe nesloží! (Sobě i jemu odlehčující.) Tobolsk leží v Sibírii. Musí být daleko odtud?

Alexander. Několik set verstů.

Marie. Zajisté jste se za velikou příčinou na tak dalekou cestu vydal?

Alexander. Za svým obchodem.

Marie. Sofie snad ještě neví, že jste tady?

Alexander. Ví, ale netěší se z toho.

Marie. Snad jste jí smutnou zprávu přinesl?

Alexander. Smutnou i veselou. Má si mne vzít za manžela.

Marie (toho se leknoucí). Vás?

Alexander. Ano. Proč se toho lekáte?

Marie. Sofie jest má přítelkyně, překvapila mne ta myšlénka, že bych jí nikdy mohla ztratit.

Alexander. Spokojte se, Marie Solmonova! Sofie mne nechce.

Marie. Snad již jiného zamílovala?

Alexander. Tak se zdá.

Marie. Neřekla vám to sama?

Alexander. Ještě mne neviděla.

Marie. Ó tedy nejste bez naděje!

Alexander. Nemám žádné naděje. Dívka, které ruku i srdce mám obětovati, měla by mně — nedím, v náručí běžeti — avšak zajisté několik kroků naproti vyjít.

Marie. A neučinila tak?

Alexander. Hrábly skalných balvanů narovnala mi v cestu, tak že mi těžko k ní se dopracovati.

Marie. Nenáviděl byste ji, kdyby tak z bázně jednala, aby dražší a příbuznější srdce neztratila?

Alexander. Nikoli.

Marie (pevně v oko mu hledíc). Právě se, že jakýsi Fedor Karamzin náklonnost její získal.

Alexander. Co jest to za muže?

Marie. Důmyslný, libomrávný jinoch, pod jiným, teplejším sluncem vychován. Neznáte toho Fedora?

Alexander (opravdově). Neznám.

Marie. Což bych za to dala, kdybych jej v tom okamžení proti vám postaviti mohla.

Alexander. Proč?

Marie. Abych vám u jeho přítomnosti vyjevila, že Sofie nikdy jeho chotí nebude. Fedor jest můj zasnoubenec.

Alexander (překvapen). Váš — ? Milujete jej?

Marie. Jest mého otce miláček.

Alexander. Milujete jej?

Marie. Miluji svého otce —

Výjev osmý.

Katinka, předešlí.

Katinka (prostředními dveřmi přispěchá). Právě vešel pan Solmonov do svého pokoje.

Alexander. Tedy půjdu —

Katinka. Máte prý tady počkat, přijde hned.

Marie (dychtivě). Přivedl strýce s sebou?

Katinka (potutelně se usmívajíc). Jakého strýce?

Marie. Fedora.

Katinka. Vždyť stojí tady?

Alexander. Dobré děvče! jednou již jsem tě z toho omylu —

Katinka. Lirumlárum! třeba se vám jen do těch potutelných očí podívat — vidíte, panne! vidíte! teď mu z nich zas celý Fedor vykukuje. Hahaha!

Marie. Katinko!

Alexander. Ta děva ve mně skutečně zbuzuje žádost —

Výjev devátý.

Solmonov, předešlí.

Solmonov. Kdo se na mne ptá?

Katinka (všetečně). Nuž, urozený pane?

Alexander. Pane Solmonové! přicházím k vám, jako k poručníku děvčete, v jehožto osudu se, nevím jak dalece, zúčastnit mám.

Solmonov. Co jest to —? Ale — vždyť není možná — právě teď jsem se s ním rozešel — či, strýče! strýče! umíš čarovat? Je to tedy pravda, že z akuklený v pravý, bílý den — kde's vzal tolik času k celému tomu přetváření?

Alexander. Nevím, slovnítný pane! jaký to nepřátelský duch po všech cestách Archangelských mne předchází a jakousi čarovnou tváří tolik omylů, tolik nesrozumění spílá. Podle čeho soudíte, že jsem váš strýc? Vysvětlete —

Solmonov. Podle čeho? To je otázka k vyvrácení zdravého rozumu! Podle všech kroků, zraků, oudů a tahů tvých!

Marie (k otcí). Otče! podoba je ovšem nevidaná; jsouť však známky srdce a duše —

Solmonov. Mluv, strýče sám. Přesvědč svou nevěstu, že jest omyl mezi námi nemožný, že's jen ohlasem minulého masopustu mému domu kratochvíli způsobiti chtěl —

Alexander. Nevěstu svou mám přesvědčit? Doved'te mne k ní, ať ji přesvědčím, že jsem nepřisel k masopustním žertům. Avšak s hrůzou se obávám, že mne pod tou samou záminkou tady odbýváte, pod kterou mně u tety Sofie —

Solmonov. Ani slova o Sofii! (Ukáže na Marii.) Tuto stojí jádro a výlupek všech tvých tet a nevěst, na ní přestávej, ona budíž začátek i konec všeho tvého smýšlení o pohlaví ženském!

Alexander. Ó, s jakou povolností dal bych se kouzlem nerušitelným k tomuto cherubu přičarovat! Avšak i tato vaše spasitelná slova z omylu plynou, čili z náhodného aneb úmyslného nesrozumění.

Marie (pro sebe). Ó kězby se něho mým okem mohl podívat! (Hlasně) Můj milý otče! —

Solmonov. Jsem-li pak na zemi anebo jako stín mezi vámi chodím?

Výjev desátý.

Jan, předešlí.

Jan (dveřmi hlavu vestrčí). Jemno pane!

Katinka (k Solmonovi). Tu přichází Jan, volá na svého pána.

Solmonov. Pojď bližší, sluho! mohl's včasnej přijít.

Jan (přískočí a chce Alexandra státnou věsti).

Alexander. Co chceš, divý člověče?

Jan (k němu). Nehněvejte se, přicházím-li vám v nečas. Muselo se něco velmi důležitého přihodit; poslové vás po celém Archangelsku hledají.

Alexander. Zůstávám u tří hranostajů. Nanejděl za hodinu přijdu domů a budu všemu lidu k službám.

Jan. Jak pak dávno zůstáváme u tří hranostajů?

Alexander. Co jsem z drošky slezl?

Jan. Vaše věci jsou ještě všechny u velryby.

Alexander. Přál bych, abys se ve velrybinu bříše utopil! Kdo jsi, protivný člověče? Již jednou jsi mne dnes bodlákem své šilenosti popíchal.

Jan (vždy tajně). Dejte pak mi jen dost malé znamení! Jak mám mluvit?

Alexander. Ničeho mi nešeptej žádného znamení na mne nechtěj!

Solmonov. Nuž, strýče! jsme již doma?

Alexander. O tisíc verstů dále cizině.

Solmonov (pohoršen). Pojď sem, Jene! Mluv pravdu! Znáš toho pána?

Jan (k Alexandrovi). Mám?

Alexander. Ano, rákosový troupe máš! Pravdu mluv! Uklouzne-li ti jedinko nepravé slovo, rozosmím tě!

Jan (ouzkostně). Pro všech sedm smrtelných hříchů! můj pán se roznemohl! Myslil bych, vzácný pane Solmonové, abych běžel pro lékaře.

Alexander. Ano, běž k lékaři, aby ti tu lebku srazil, a ty ke tvobě na hřbet posadil!

Marie (pro sebe). Pro dobrý Bůh! co z toho pojde!

Solmonov (rozjařen). Jene! Jene! co z toho pána?!

Jan (mrzutě). I u všech všudy blejak pak bych jej neznal? Vždyť jsem na čtvrtý měsíc v jeho službě, dělal s ním celou tu cestu od Vitavy až — Solmonov. Nuž, synovče?

Alexander. Nesmysl! škádlení! klady! podvod!

Marie. Ó můj Bože! Alexandře krásnorokul! —

Solmonov. Strýče! skutečně se pomám o tvůj zdravý rozum bát.

Alexander (urazen). Pane! váš roztrbatý rozmar udělá ze mně divoké zvíře, nikoli ale šilence! Jsem počestný, pravomyslný jinoh, a budu se na vaše zrásky tak dlouho utrpně dívat, pokud se mou čest nezavadí.

Solmonov. Ký ďábel zavazuje ti o zdraví? O tvé zdraví mám starost!

Alexander. Nejsm nemocen!

Jan. Jste celý vyděšený, rozháraný!

Katinka. Až hrůza jste nemocen!

Jan. Jste si s Katinkou předce zažertoval, jmenoval jste ji svou růžičkou; teď jste najednou mrzutý a nedotklivý, jako zrnivý kozák!

Marie. Otče! prosím, zapřisahám vás, netiskněte jej! Čas vyjasnění přijde sám, pravda se sama ohlásí, a srovná opět všechny toho rozvodnění do tichých, utěšených břehů.

Solmonov. Jdi mi s očí! Jsi slepá, anebo zrádná, mně nevěrná, jako on! (Odchází.)

Alexander. Dívko ušlechtilá! že jest ten starý muž váš otec, zapomene krásnorok na všechno, co pod touto střechou byl utrpněl! (Odejde.)

Jan. A kdyby mne bíčem od sebe mřskal, musím za ním. V tomto smutném stavu nesmím jej opustit. (Odběhne.)

Katinka. Když prý si žert nejvýš vyřítne, máme jej strhnout. (Jde za nimi.)

Marie. Nebesa! zapůjčte mi svou sevidoucnost, anebo mi najítí dejte z tohoto bludiště východ! (Odchází.)

(Opona spadne.)

DĚJSTVÍ ČTVRTÉ.

Ulice. Zadní strana hostince u tří hranostajů, jako na začátku druhého dějství. Slunce zapadá.

Výjev první.

Fedor, Jan, přijdou ouzkou uličkou.

Fedor. Budou-li se tě dále ptáti, tedy řekneš, ovoce že se stromů se bere, když dozraje, a tvůj pán že není třtina, kterou si každý větýrek dle libosti zahrává. Rozumíš? Ty's to slyšel, že se mám ženit, ode mne saméh o's to slyšel; ale — tudý musíš jakousi liščí, jak říkáme ferinskou tvárnost na sebe vzít, že kdyby tě učený muž viděl, přísahal by, tak že řecký šibal Aesopus musel vyhlížeti. Pomysli, že jest každým slovem hrabství k prohrání a knížectví k vyhrání, a podle toho spořádej celou svou bytnost.

Jan. Nu, budíž tedy cherubům chvála, že ste svou mysl opět do pravé koleje všinul. Tak se mi líbíte, tak se rád po vaší levici vidím a kráčím i svou přírozenou cestou. Kdybyste mi u pana Solmonova jen zlomeček tak moudrého slova byl nadhodil, všechno by jinak bylo vypadlo.

Fedor (dívá se naň). Co by bylo jinak vypadlo?

Jan. I ta nešťastná tiseň, v které byste si bez mála byl zoufal.

Fedor. Já — si zoufal? O čem mluvíš? Kdy jsem byl s tebou u strýce?

Jan. Před půlhodinou.

Fedor. Třeštíš?

Jan. Můj milý Bože! tedy se to opět nestalo?

Fedor. Co pak?

Jan. Pan Solmonov na to zajisté tak brzo nezapomene.

Fedor. Nač pak?

Jan. I že jste mu tu nemilou přetvářku mermomocně odepřítí chtěl —

Fedor. Přetvářku?

Jan. Věřiti vám to předce nebudou. Ta prostořeká Katinka —

Fedor. Ah! — hahaha! Troupe! tělo tvé se bez duše za mnou klátí a tvému bludnému duchu minulost v rouchu přítomnosti před očima se vznáší. O tom směšném omylu jsem já ti vypravoval, a to se stalo dnes ráno.

Jan. Ráno? — vždyť jsem toho byl přítomen!

Fedor. Mlč, a nevytrhuj mi víru v špetku svého rozumu násilně z mysli!

Jan. Tedy jste nebyl přestrojen u pana strýce?

Fedor. Nebyl.

Jan. Tedy to byl váš duch.

Fedor. Šileniny tvé zimničné obraznosti. — Nedej se vysmát, a chraň se těchto chytlavých bludů, zvláště když s někým z domu Solmonova mluvíš. — Jdu do divadla. (Odejde.)

Jan. Nuže, tedy líšky nemají srsti, ryby ve vodě šupin, a oko s uchem ani tolik víry, jako led v ohni a máslo na slunci!

Výjev druhý.

Jan, žid.

Žid. Pst! přítelinku!

Jan (obrátl se). Co dobrého?

Žid. Jerkev je počestný žid. Jerkev jde svou cestou, a vidí toho pána, a chce se mu zeptat, není-li služebník toho cizího muže, co tu s ním před malou chvílečkou mluvil?

Jan. Uhodl's, to je můj pán.

Žid. Krásný! krásný! Jerkev uhodl.

Jan. Co mu chceš?

Žid. Přišel jsem se vám zeptat, máte-li rád rubelínky. Jerkev je počestný žid, kdo mu poslouží, raduje se s ním. Jerkev si rád vydělá kopejk, a Jerkev vám dá několik rublů, máte-li z nich veselost a potěšení.

Jan. Proč pak ne, mohu-li si je počestně vydělat. Neboť, žide! počestnost je můj štít.

Žid. Počestnost! Jerkev je také počestný! Mohu-li si kopejk vydělat, modlím se k Aronovi a bratru jeho Mojžíši.

Jan. Abychom tedy tu líšku nezamluvili: jak se mám tvých rublů učiniti hodna?

Žid. Lehce, lehounce, lehouninince! Pán otevře několikrát hubu, otevře a zavře, a rubelínky jsou v kapse.

Jan. Žide, nežádáš-li nic jiného, hubu ti otevřu a zavřu millionkrát po sobě.

Žid. Zavřu, otevřu, zavřu! Pán musí také něco říkat.

Jan. Co?

Žid. Musí svého pána říkat, že je Samuel Jerkev počestný žid. Jerkova zná celý Archangelsk. Jerkev prodává do Amstrdamu v pravo, Jerkev prodává na Kamčatku v levo.

Jan. A má od tebe můj pán také něco v pravo koupit?

Žid. V levo přítelinku! v levo. Jerkev dostal z Königsberku dvacet beček rýnského vína — (táhne do sebe dech) tctctctc, to je vínko! žaloudek mne radostí trká, když si pomyslim tu zlatou barvelinku.

Jan. Nu, a — ?

Žid. Nu, Samuel Jerkev je počestný žid. Jeho pán to víno koupí, lacino, za chmírko peněz.

Jan. Co by můj pán s dvaceti beček vína dělal?

Žid. Nu, koupí je, zaplatí je, Samuel Jerkev je počestný žid. Samuel Jerkev je také koupil, koupí dnes dvacet, zejtra dvacetkrát dvacet beček.

Jan. Ty! Můj pán ale není žid.

Žid. Není žid! Žid je kupec, kupec je Rus, Rus je pán — jeho pán je kupec.

Jan. Mýlíš se. Pán můj se kupecem tak málo zabývá, jako já pletením.

Žid. Prosím vám, nedělejte sáň. Nemluvil Samuel jeho pána v přistavně na tržišti? Nepřinesl mi z Tobolska psaní?

Jan. Pozbyl's rozum? Můj pán chází z Čech.

Žid. Z Čech! Co je to z Čech? Teď přijel Samuel Jerkev z babylonské země, kde plakali otcové jeho, až se jejich slzami naplnilo moře Eufkrat. — Prosím vám pán je veliký kupec z Tobolska, úvěkem má v celém světě.

Jan. Ty to lépe víš, nežli já?

Žid. Jako by chtěl Samuel Jerkev víno prodati do Čech! V Čechách roste víno — Jerkev četl — je tam maloudušný vršiček — tctctctc! je tak maloudušný vršiček, jako bambule sněhu. Král David poslal ten vršiček ze země zaslíbené, poslal ho českému králi, aby dal spravedlnost židům. — Prosím vám, budete ještě říkat do Čech? Jeho pán je Čech! Kdo pak je Samuel Jerkev?

Jan. Blázen! (Odejde.)

Žid. Blázen! Samuel Jerkev je blázen. — Ej! Samuel Jerkev je tulpas, ze na něj nepromluvil rubelinkama. — Běž za ním, Samuele! běž za ním, ukaž mu rubelínky! Neprodáš-li víno dnes, bude zejtra kyselá, a přijde smrt s velikánským kládívem, a Samuel Jerkev udělá bouři — Arone! Arone! Samuel Jerkev má pužkost! (Běží za Janem.)

Výjev třetí.

Alexander přijde jinou stranou.

Alexander. Kdybych byl včera tolika rozšafnými muži nemluvil a obchod svůj tak šťastně nezařídil, Bůh! jest žid, musel bych myslet, že celý Archangelsk je okouzlený háj, a tvorové v něm zakleáni lidé, stínové, duchové a ohniví muži, z nichžto jizlivý plamen jako z Kamčatských sopek srší. Kamkoli se obrátím, všude mne lidé kývají a mne pozdravují, jako bych tu již tři léta žil, a s každým ohniskem spřátelen.

Výjev čtvrtý.

Alexej, předešlý.

Alexej (přišel z hostince). Tu je, můj pán, se jej oslovit, aby se na mne nepopí.

Alexander. Aj! tedy bych přál, bych opět byl na břehu Irťisovu, a Archangelsk tak daleko od nás, jako jest země, kde nejvyšší hvězdy! Chodím-li pak ve spaní, anebo to skutečně vidím, co vidím, skutečně slyším, co slyším? (Zahlédne svého sluhu.) Alexej!

Alexej (blíží se k němu). Jste-li pak to skutečně, pane Alexandře?

Alexander. Pojd' sem: U tebe jsem přelíže svého domova; s tebou mohu mluvit, opravdově promluvit.

Alexej. Hledte, dobrý pane! hned jsem si pomyslíl, že konečně předce zas na věrného Alexeje dojde.

Alexander. Zdejší lidé — jsou-li to lidé jako my — mluví na mne a mně odpovídají, ale nerozumějí mně. Žádný mně nerozumí, než snad jedna jediná.

Alexej. I Kalmuci a Tataři, vždyť jsem to hned povídal! Já nevím, jak jste svou dobrou vůli takovému chřástalu mohli uvěřiti. Vždyť na něm není počtívého kloubovu, a všecky jeho řeči jsou tak neshodně zporozvuché, jako rozštemovaná balabalka.

Alexander. O kom mluvíš?

Alexej. I o tom nosorožci, co jste siho tomu větrnému kabátku k vůli za požádek zjednal.

Alexander. Co jest to?

Alexej. A mne, počtívého Alexeje, který by na vaše slovo do ohně skočil, a bůs s vámi putoval přes celé leďové moře — mne jste od toho ničemy rozezlel, co živ ponejprv ublížil — mne jste poslal do pekla!

Alexander (spráskne nad ním rukou). Pro neskončený Bůh, Alexej! což jsi již také rozum pozbyl? Kdy jsem tě poslal do pekla?

Alexej. Před hodinou —

Alexander. A kde, nebe a země, kde?!

Alexej. Tady na tom místě.

Alexander. Pryč! Srovnej věci a zboží, kde které již v bytu, za hodinu musí Archangelsk hýt za našimi zády!

Alexej. Nastala tady morová rána?

Alexander. Morová rána, pád lidu, mliža a černá smrt! Pryč, povětrí tu jest jizlivý plamen, Dvinou teče jed, a ze všech stěn a střech horká nemoc válá! — Ještě tu

stojíš? Pryč! bělouše do drošky a dvanáct sobů k tomu!

Alexej. A — z té svadby nebude tedy nic?

Alexander. Jdi do pekelné výhně, a na to mi nepřipomínej! Pryč! naposledy kážu: pryč!

Alexej. I Kalmuci a Tataři! kdož jest tomu radši, nežli já? Máme dnes úplněk. Nežli se pán měsíc jak se patří rozsvítí, budou bělouši v drošce. (Odběhne.)

Alexander (jde za ním, zůstane ale stát a zamýšlen se vrátí). Jedno stvoření bych tu rád byl ještě jednou viděl, z jedněch úst bych rád uslyšel: „S Bohem buď!“ — avšak — to jedno stvoření nemá své vůle — budu ho toliko vzdáti pamětliv. (Odchází do hostince.)

Výjev pátý.

(Pomalou se setmí a nastane světlost měsíčná.)

Marie a Katinka přicházejí hlavní ulicí. Předešlý.

Alexander (se zarazí). Kouzly a čary! vidim-li dobře?

Katinka. Tu jsou tři hranostaje.

Marie (kráčí do popředí nevyšinnoucí si Alexandra). Tady zůstává.

Katinka. Vždyť zůstával u velryby?

Marie. Kdo?

Katinka. Nu, náš svévolný strýc.

Marie. Nemluvim teď o něm.

Katinka. Dobře, dobře. Vímt' já, o kom mluvíte; avšak Alexander Krasnorok a náš pan strýc jsou jedna osoba.

Marie. Ó váš zrak jen mimo něj hledí! Kdybyste s celou duší do jeho velkého, modrého oka se dívali; kdybyste jeho stříbrnému, upřímnému hlasu nejen ucho ale i srdce otevřeli: jak byste mohli pochybovat a bloudit?

Alexander (za nimi). Hvězdy nebeské, mluví o mně!

Katinka. Nepůjdeme dále? Vždyť jsme chtěli jít do divadla?

Marie (v myšlénkách). Ano, do divadla. — Přijde-li tam také on!

Katinka. Pan Fedor? — Tent' je tam den jako den. Tamť mají jeho oči a snad také jeho srdce tu nejtučnější pastvu.

Marie. Ráda bych ale věděla, není-li ještě ve svém bytu.

Alexander. Hledá mne!

Katinka. Totě lehká pomoc, zeptám se. (Odchází.)

Marie. Nikoli! — zůstaň tady. Co by se tomu řeklo, že hledáme muže po hostincích?

Katinka. Proč pak ne? Neřekne-li se tomu nic, že jsme za ním až k hostinci běžely —

Marie. Kdo povídá, že jsme za ním běžely?

Katinka. Nu, tady se od nás nechodí do divadla.

Marie. Jestli to hlavní ulice, všechno tady chodí; proč bychom my si nemohly zajít? — Jdi — anebo nechod', nechod'! — Pomysli si, aby's jej tak skutečně doma našla, co mu řekneš?

Katinka. Že byste s ním ráda mluvila.

Marie. Pro dobrý Bůh, jen to ne!

Katinka. A není to pravda?

Marie. Pravda ovšem; on to ale nesmí vědět!

Alexander. (rychle pokročí). Již to ví, jasný cherubel! můžeš mu to směle vzkázat.

Katinka. Ach!

Marie. Pro Bůh!

Alexander. Slyšel-li jsem dobře, poznala-li duše má růžový oděv tvé spanilé mysli — Marie! mluve se mnou upřímně. Jen hodinu smím se ještě z vašeho blízká těšiti, s odchodem této hodiny odejdu i já, tak abych se jako ona — nikdy nenavrátil.

Marie. Ha!

Katinka. Lirumlarum! nevěřte mu, panno!

Alexander. Marie, rcete, není vaše zasnoubení s Karamzinem k odvolání?

Marie. Ó můj Bože! — nemluve tak nahlas, stojíme tu pod širým nebem —

Alexander. Celé město za svědka této své otázky svolám!

Marie. Katinko! nerada bych začala tek truchlohry zmeškala; podívej se —

Katinka. Zda-li by nám k vůli ještě jednou nezačali? Ó, Katinka všemu rozumí! Hahaha! (Odejde.)

Výjev šestý.

Alexander, Marie.

Alexander. Marie! jaký to anděl ještě jednou ke mně vás přivedl? Ó dovolte, abych jej cherubem své doživotní blaženosti nazval. Vás ještě jednou viděti, s vámi ještě jednou mluvití jsem sobě žádal; mimo vás se žádným v tom ruchupném městě. Chodil jsem tu v labyrintu tisíc nadzemních a tisíc podzemních

siní, ve všech lidských tvářích lidí jsem hledal; leč s hrůzou jsem svědčil, že toliko lidské tváře bez smyslu a citů jsou. Jen vy jste znala, jen vy splácíte upřímnost srdce svým soucitem, a pročez jsem ností po vás ještě toužil.

Marie. Musíte město naše opustit?

Alexander. Nemusím, ale opustím.

Marie. Ó nebesa, tedy se vypimnichovo prorocství, srdce mi zjepravdu, a vy nejste Fedor Karamzin?

Alexander. Nejsem žádný, než Alexander Krasnorok — přisáhl vám na všechny city svých v tomto mženi přebílených prsou.

Marie. Věřila jsem, když jsme okamžení vedle sebe stáli. Onen snad dobrý člověk, z jádra jeho snad se někdy šlechtitý muž vypěstuje avšak — mezi vámi a ním leží daleko mnoho verstů široký rozvor! Tvář vaše zdá se býti jedna; fíkový list jedk druhému, stín k stínu není více podobnější Karamzin k vám. Ten samý sklon oudů, ten samý zrůst, chod a hlas; ale opravdovější jste vy, mužnější, spanilomyslnější a — (přikryje si oběma rukama tvář, před sebe) milostnější!

Alexander. Marie! toto vaše rovnání budí ve mně touhu po tváři tohoto mého obrazu.

Marie. Ó neodjíždějte! sečkejte jen jediný den; všechno se vysvětlí, všechno co bílý den se vyjasní.

Alexander. Přijmi mé slovo, dívko drahá! nepojedu.

Marie. Za to at' vám vlastní srdce díky vzdává! Neboť jestli smělá, daleko sáhla důmněnka má jenom le m jistoty pravdy objeví —

Alexander. (pozorným učiněn). Jaká to důmněnka —?

Marie. Již ten jediný paprslek možnosti rozžal ve mne patero živobyti!

Alexander. Co jest vám, Marie?! Duch váš proletuje se v nadvětrném poli! Mluve, co rozdechuje obraznost vaši co vidíte v kouzelném obraze jejím?

Marie. Avšak nyní ku prosbě, která mne s dívčím studem ve tvářích až k vašemu bytu zavedla.

Alexander. Co uslyším, Marie?

Marie. Vaše první sejití se s mým otcem, to nedorozumění, na to pak to roz dvojení bylo takové, že se obávám, aby v lůnu srdce vašeho nějaká zášť se byla neumístila.

Alexander. Zášť? — nikoli.

Marie. Nebude mi Alexander Krasnorok jistě ve zlé klásti, že jej přicházím zázadu a zástavu tohoto slova prosit? Alexander (ruku na srdce položí). Vám poklid mé duše zástavou.

Marie. Slibte mi, že zejtra ještě jednou pod střechu mého otce přijдете.

Alexander. Marie! pomněte, že vaši návštěva v domě Solmonovu všechno základy duševního života mého zaručuje.

Marie. Ó rcete, že přijдете!

Alexander. Jsem muž, a zvyklý, vzdrou vášní a žádostí mužně zápasovat —

Marie. Přijdete?

Alexander. Ano, drahá, čarovábná magie! A kdyby se mi duch rozbroje s pláštěm mečem v cestu postavil, přijdu.

Marie. Za to vám návštěva ta cestou budí do chrámu vezdejší blaženosti. Váš otec Solmonov vlídně a laskavě mne, za to vám ručí Marie, vaše přítelkyně. — Spěte sladce! Snad že vás růžová noc budí! (Rychle odejde.)

Alexander. Dobrou noc, Marie! Dobrou noc! (Odhází za ní.)

Výjev sedmý.

Alexej, předešlý.

Alexej. (vyjde rychle z hostince). Pane, pane, milý pane! Bělouši již netrpělivě vsílají.

Alexander. At' jdou opět ke žlabu nepojedeme. (Odkvapí.)

Alexej. (pln obdivu za ním se dívá). Nepojedeme? — Což mor a hliza, horká nemoc a černá smrt již se odstěhovaly? Pohou! co se to zase stalo? Dej pozor, Alexej! neběžela od něho rychlonohá dívka? Máme tady více než jednu tetu? Tedy bude předce něco z té svatby? Hm, že jsem nepřišel o minutku dříve.

Výjev osmý.

Katinka, Alexej.

Katinka. (příspěchá). Nuž, panno Marie! již byste snad mohla — co jest? Kam se poděla má panna? Kam odešel tvůj pán?

Alexej. Bezpochyby do svého pokoje.

Katinka. Nevzal žádnou dívku s sebou?

Alexej. S sebou ne; ale vyšel z hostince zhlédl jsem, že šla jedna od něho.

Katinka. Mladá?

Alexej. Mladé nohy měla.

Katinka. Hezká?

Alexej. Po předu nevím; ale po zadu prošla.

Katinka. Černé oči?

Alexej. Měla-li černé, nebo zelené oči —

Katinka. Ty's blb, zelené oči mají jen kočky. Kterou to ulicí se pustila?

Alexej. Tou tady.

Katinka. (pro sebe). Tedy běží rovnou cestou domů. — Víš-li pak, proč tady byla?

Alexej. Nevím.

Katinka. Aby s tvým pánem mluvila.

Alexej. Aj? podívejme se, chce se snad s námi svéztí?

Katinka. Kdo ví! Má ho ráda.

Alexej. V Tobolsku ho mají všichni lidé rádi.

Katinka. V Tobolsku? Lirumlarum! — Ale hádej, čemu se Katinka nejvíce musí smát?

Alexej. Čemu pak?

Katinka. Že ho má jednou víc, a po druhé zase méně ráda.

Alexej. Tomu nerozumím.

Katinka. Jmenuje-li se Karamzin, nanejvýš se usměje; řekne-li mu ale někdo: „Krasnorok!“ tu jí z očí jiskry srší.

Alexej. Co živ, nejmenoval se Karamzin.

Katinka. Lirumlarum! — Víš-li pak již také, že mají být svoji?

Alexej. Cítím něco. To bude Alexej také při tom.

Katinka. Tys se ještě nikdy neoženil?

Alexej. Nikdy.

Katinka. Katinka také ne. Ale mohla by se každý den vdávat, kdyby k tomu pan Solmonov svolil.

Alexej. I Kalmuci a Tataři, já také, kdyby k tomu pan Alexander svolil.

Katinka. Víš-li co? Budu prosit pannu, aby se u tvého pána přimluvila.

Alexej. Aby se mne nechal oženit? To by bylo dobře.

Katinka. Co se vsadíš, že to Katinka dovede?

Alexej. Hihhi! stane-li se to, budu Soběnkou tak dlouho štípat, až bude jako její sukně, zelená a modrá.

Katinka. Kdo je ta Soběnka?

Alexej. Hihí! to je ta buclatá děva, co v našem domě slouží — má nevěsta.

Katinka. Co? tvá nevěsta? Tu by's si tedy vzal, a ne mne?

Alexej. I Kalmuci a Tataři! což mne také chceš?

Katinka. Ty se mně mnohem více líbíš, nežli Jan. Víš proč? proto že jsi Rus. A věř mně, že bysi se se mnou neošidil. Mám pěkný nový domek zrovna vedle přístavu.

Alexej (pro sebe). U všech všudy Tataři, Alexeji, drž se!

Katinka. U pana Solmonova mám tři sta bílých rublů, které si každou chvíli mohu dát vyplatit.

Alexej (taktéž). Tři sta bílých rublů! — Alexeji, drž se!

Katinka. A ošklivá také nejsem, to mi pan Fedor stokrát povídal.

Alexej. Ošklivá? (Podívá se na ni.) Hihíhí! — Alexeji, drž se!

Katinka. Je Soběnka také bohatá? Alexej. Není.

Katinka. I tedy ji nech sedět! — Víš-li co! řekni jí, že's si mne musel vzít, že —

Alexej. I — pš! tak to nejde, s takovou jí nesmím přijít.

Katinka. Proč pak ne?

Alexej. Byla by s to se oběsit, zapíchnout, do vody skočit —

Katinka. Tedy mne nechceš?

Alexej. I Kalmuci a Tataři, já bych rád, ale — jakpak, Katinko! abych si vás obě vzal?

Katinka. A několik ještě k tomu, jako bohatý Samo jed, není-li pravda?

Alexej. Ty budeš mou žínkou v Archangelsku a Soběnka v Tobolsku.

Katinka. Tak? — A kdybys ty tedy s pánem a s mou pannou odejel, zůstanu já tady?

Alexej. Ano, můj beroušku!

Katinka. A kdyby's opět přišel?

Alexej. To ví milý Bůh! Bez pochyby nikdy.

Katinka (vyjede). I ty dlouhováš zlobidlo! Myslíš to opravdu?

Alexej. I — nikoli! (Vyhýbá se.) Měj pak rozum, můj sobolčku! byltě to jen žert!

Katinka. To bych ti také radila! Mne si chtit jen tak na chvílku vzít! Nechceš-li u mne sedět, se mnou chodit, u mne sešedivět, a u mne umřít: tedy odejdi a vezmi si macatou opici! Katinka se postará o jiného. (Odejde.)

Alexej. Vysvobod' nás, Pane! od jeho domku a tří set bílých rublů. — Hihí! ká je, tu chválu jí každý kozák dá. — čert je divný! kdyby mne jednou chu hubičky přešla, byla by s to, býkov mně jí dodávat! (Odchází do hostince.)

(Opona spadne.)

DĚJSTVÍ PÁTÉ.

V domě Solmonovu. Druhý den na tu

Výjev první.

Solmonov, Katinka.

Katinka (hlavním vchodem vstoupivši udiví uziří pána a chce uklouznout).

Solmonov (vchází dveřmi postranními a zahlédne ji). He, děvče!

Katinka (ve dveřích). Chtěla jsem se jen podívat —

Solmonov. Přístup blíže! — Větať již Marie?

Katinka. Dřív než ten nejprvejší paprsek dnešního slunce.

Solmonov. A co dělá tak dlouho?

Katinka. To ví milý Bůh! Chodí zamyšlena po pokoji, a když na ni promluví, zdá se, že mne tak málo slyší, jako toho ptáčka, co pod jejím oknem šveholí.

Solmonov. Mluvila včera v divadle se synovcem?

Katinka (nesměle). V divadle? Ne, mluvila. Ale na ulici, u tří hranostajů —

Solmonov. Kde jste se tam obě tily?

Katinka. My jsme — (Stranou) To je také divná otázka!

Solmonov. Nuž?

Katinka. Zdálo se nám ještě příliš časné —

Solmonov. Nemýlím-li se, zůstává u vás strýc nyní u tří hranostajů?

Katinka. Strýc jako Rus, ano, Solmonov. A strýc jako strýc?

Katinka. Zůstává u velryby.

Solmonov. U velryby, ano! — Co pak ty tomu říkáš, děvče? Jsou ti dva toliko jeden, anebo jsou skutečně dva?

Katinka. Inu! Z počátku jsem měla skutečně oba za jednoho, totiž za pana Fedora. Leč panna Marie mi to

rá tak všechno zvyracela, že teď nevím, čemu mám věřit.

Solmonov. Nuž, a co povídá panna Marie?

Katinka. Inu, povídá, ten pán v domě je že je pán sám pro sebe, a to sice sám pro sebe, že o strýci Fedorovi neví. Jenom že prý jest jeden k druhému tak neslýchaně podoběn, že na ně

prvních vzezření těžko rozeznati, leč je vlastně strýc a kdo cizinec; leč

si je člověk jak náleží prohlídl.

Solmonov. Nuž, a co uvidí člověk, když si je jak náleží prohlídí?

Katinka. Tu prý se vynajde veliký počet menších i větších rozdílů: oko,

uši, nos, jakýsi dolíček, hlas, způsobnost, chůze — a kdo ví co!

Solmonov. Nu, já si je také prohlídnou.

Katinka. Panna Marie myslí, že bychom se nejjistěji k pravdě dostali, kdybychom je z nenadání oba na jednou

pozvali, tak aby jeden o druhém nevěděl.

Solmonov. Jsou-li ale oba jen jeden jediný?

Katinka. Tedy prý přijde jen jeden.

Solmonov. Hm! — pošli mi sem Marii.

Katinka. To je mrzutá historie! Celou noc jsem ani oka nezamhouřila!

Solmonov. Což tobě na tom záleží?

Katinka. Aj, také bych již ráda věděla, jest-li to jeden, nebo-li dva; a

jest-li dva, který si z nich naši pannu vezme. (Odejde.)

Solmonov (překvapen za ní se ohlíží). Hola! co jest to? Tu myšlénku

nechá ta topka ze sebe. — Tedy doufá Marie, jsou-li dva, že bude moci jednoho vy

brat? Jak na to mohla pomyslit, jsou-li zasnoubena? — Ejhle, starče! nyní je

moje věc, věc tvému chování lépe rozumíš.

Výjev druhý.

Marie, Solmonov.

Marie (plna důvěrné horlivosti pokládá ruku). Dobré jitro, milý otče!

Solmonov (chvilku na ni se dívá, pak přeseďší několikrát přes pokoj, v rohu zůstane stát). Jest již na všechno připravena. (Hlasitě.) Katinka tu povídala,

že již zorním jítrem návrh velmi zajímá. Činohry osnovala? — Jsi hotova?

Marie. Jsem, milý otče!

Solmonov. Snad's mi také nějakou věc přidělila?

Marie. Tu nehlavnější, můj otče!

Solmonov (posadiv se, bystře na ni se dívá). Vypravuj.

Marie. Zajisté cítíte, drahý otče! že jste se kupce Tobolského — dejme ž tomu, že tak málo vašim synovcem jest, jako jsou slunce a měsíc jen jediným tělesem — vy jste se cizince toho proti všemu blahomravu svému tak nemile dotekl —

Solmonov. Aha! chtěla's napravit, co tvůj otec —

Marie. Opovázila jsem se toliko cestu prokletit, po které dobrý duch společenství sám od sebe všechno vyrovná.

Solmonov. Ovšem, ovšem! Dřív se musí led prosekat. Kdyby se tak bylo učinilo, byl by již dávno smělý plavec severní úhel obejel.

Marie. Avšak přísahám, otče! že jsem se ani k slovu nesnížila, ježto

bud' vás, aneb dcery šlechtěného muze bylo nehodno.

Solmonov (hořce). A sama's je vyhledala!

Marie. Dobročinná náhoda mi jej vynášla. — Prosila jsem ho, než odejde, aby ještě jednou za příčinou svěřené vám

Sofie s vámi promluvil.

Solmonov. Nuž, a on?

Marie. Přijde.

Solmonov. Velmi mnoho na tom záležet si dáváš, aby's jej s našim domem

sloučila?

Marie (poněkud se zarazí).

Solmonov. Ruměniš?

Marie. Otče! promiňte mi nyní na tuto otázku odpověď.

Solmonov. Avšak návrh tvůj zajisté se také toho domnělého cizince týká?

Marie. Znamenitě. Živoucí podoba mezi ním a Fedorem učinila, že jsme je všickni za jednu osobu měli.

Solmonov. Proto že jsou toliko jedna osoba.

Marie. Jsou-li, tedy se klubko to samo sebou rozvine. Avšak proč bychom neměli i na druhý útok se připravit? —

Dejmež tomu, otče! že přijdou oba, a stojí jeden proti druhému, a přítomnost jejich rozmetě všechnu pochybnost naší! Budeme se pak na ně, jako na zázrak devatenáctého století dívat, anebo se, anto p řízenost ten největší zázrak jest, k této nezpytatelné matce všehomíru přivineme, a ji poprosíme, aby nám to podle svých zákonů vysvětlila.

Solmonov (jenž s podivením poslouchal). Dívko! jaký to duch tyčí se v tvých prsou?

Marie. Jsou-li Alexander a Fedor dva muži, tedy jsou bratři, zrození jednou hodinou.

Solmonov (vyskočí). Jak — ?

Marie. Když jsme z Petrohradu cestovali, schválně jste se mnou s hlavní cesty sešel, a vedl jste mne do mlýna, tak abyste mi dvojčata ukázal, kterážto, ačkoli již v šestnáctém jaře, tak podivně ještě sobě podobná byla, že je vlastní matka toliko podle jména rozeznávala.

Solmonov. Ano, ano!

Marie. Nejednou jste mi vypravoval, že jest Fedor z dvojčat —

Solmonov. Jest, důkazy toho mám v ruce.

Marie. Jak, kdyby byl Alexander Krasnorok jeho bratr?

Solmonov. Co? dítě! (Hluboce si oddechne.) Dcerol slovem tím všechny kosti v těle jsi mně prohnala! — Co ti to tane na mysli? Zдали pak Fedorův bližencec co nemluvně již neumřel?

Marie. Ach, drahý otče! neviděl jste jej umírat.

Solmonov. Neviděl, ale —

Marie. Jak víte, že jest mrtev?

Solmonov. Vlastního otce písemní zpráva jest toho svědkem. Jmenoval se Karamzin, a byl plukovníkem. Za své velké zásluhy obdržel v roku čtyřicátém svého věku znamenitý úřad v Ochotském vladařství, a když se právě jaro léta tisícího osmistého třicátého otvíralo, vydal se s drahou manželkou, mou jedinou sestrou, na tu dalekou cestu. — Když se převáželi přes řeku Lenu, rozvětrily se její vyvěšené vlny a strhly slabou lodí do divého proudu. Vidá můj svat, že jeho i manželčino živobytí s krutou smrtí zápasí, uchopiv sestru svou levou rukou do víru zuřivého s sebou ji strhl, a statná pravice jeho šťastně se na pevný břeh proveslovala. Leč následkové zachování toho byli strašliví. Užaslé a nastydle mé nebohé sestře nebylo možná dále cestovati. Předčasně obklopily ji bolesti porodu, dvě pacholata vkročila na svět, ona pak, dřív než byla hlas jejich uslyšela, vykročila ze světa. — To zdrtilo mužovu velikánskou sílu. I jeho života strom kvapně počal se káceti, on se složil a — umřel. Den před smrtí ještě mi psal, odeslal mi zdravé nemluvně s písemním odkazem celého jmění, a druhé — znělo v tom listu — právě také již se smrtí zápasilo, když poselství ke mně odcházel.

Marie. Zápasilo se smrtí; ale že by je smrt byla zachvátíla, list nesvědčil.

Solmonov. Co — ?! — Ale došla mne i druhá zpráva, že totiž skutečně umřel, a o pacholeti ani se již nestalo. Nebyli by mi je také poanebo alespoň —

Marie. Ó můj otče! ve mně se léhá jakýsi hlas, jenžto skrz všechny těla mého volá: Alexander a Fedor bratři!

Solmonov. Trojjediný Bože! vždyť jest to věc nemožná!

Marie. Ó proč by to nebylo možné? Prozřetelnost božská bdí nad snem litkého broučka; ona hlídá a stráží nad pod sněhem: proč by jí nebylo možné člověka ochranou svou zachovati, aby jej někdy u veliké radosti přátel a bratřím v náruč uvedla?

Solmonov. Pro veliký Bůh! vlovno! tvého lůna plod! — Dcerol svědč mne, a otec tvůj se stane o věku mladším.

Marie. Ó, můj otče! jest-li vám vaše, jest-li vám dcery vaší blaženost milá a drahá: vyšetřujtež to s vroucností! Promluvení s tím cizincem zajisté na stop vysvětlení a přesvědčení povede. Pošlete pro něho —

Solmonov. Pro syna mé nešťastné sestry! Ó, nebesa! nikoli, nepošlu; sám budu hledati, sám si jej přivedu do domu, z něhož jsme tak nevlídně vy zaplašili. Podívám se mu do spřízněné tváře, a tak dlouho budu do ní hleděti, až mi duše jasným okem bude volat: „Jsem tvé sestry osiřelý, zatoulaný syn!“ (Odkvapí se.)

Marie. Duchové našich matek! snejte se se svých nadehvězdých bytů, a že hnejte štípký dítek svých, ježto jste o klíční se zrno tady opustily! — Katinko! Katinko!

PROMĚNA.

Pokoj Sofiín.

Výjev třetí.

Bočarevna, sluha.

Bočarevna (přijde postranními dveřmi).

Sluha (přijde hlavními dveřmi). Pan Karamzin by rád se slečnou mluvil.

Bočarevna (užasne). Co? viděl jsem dobře? pan Karamzin — ?

Sluha. Ano.

Bočarevna. Ať přijde.

Sluha (odejde).

Bočarevna. Tolik nestydatosti stydatost sama do sebe nemá!

Výjev čtvrtý.

Fedor, Bočarevna.

Fedor. Dobré jitro, má rozšafná, očekojná slečno! (Políbí jí ruku.) Nejvnější paprsky, co vyslalo slunce, aby zahřály noc, schytil jsem svým plamenem okem, a přicházím vám dokazovati, jak mnohem spanilejší jest Sofiína tvář, nežli všecko, co kdy slunce i měsíc a ostatní tělesa nebeská ze čtvera úrodných živlů byly vyličily. — Ó, dovedte mne k ní! Ona jest zrno a obsah vši krásy a sličnosti! Kdo by jí chtěl mrtvými slovy velebit, ten by maloval, a jasnou hvězdu v bídné pozlátko by obáel!

Bočarevna. Jste s tou ranní písní konce?

Fedor. A nemusím přestatí? Má něčeho tolik výmluvnosti, aby všecku krásu úspěštilost toho cheruba vyslovil? — Usmíváte se? pochybujete?

Bočarevna. Divím se.

Fedor. Čemu, má nejdokonalejší! Čemu?

Bočarevna. Kde jste tolik smělosti nabral, že jste se odvážil, přes tento práh kročiti.

Fedor (zaražen). Proč — ?

Bočarevna. Myslíte, že sebou důstojnost, že sebou Vážnost a Zásluha, slovem, že sebou Bočarevna tak po studentsku nakládati dá?

Fedor. Co jest to? Všecky krůpěje mé krve zastavují se v běhu, a slouchají podivením těchto vašich slov.

Bočarevna. Když jsem si nepomyslila, že bude nevině vyhlížet, jako děvče, ježto včera na svět přišlo! — Mezi tím, co se tady namáhám, abych jsem u vůli dvadctiletou dívku vykouzli —

Fedor. Vy jste tu vítala Sibirského strýce, co já jsem zatím slabý svůj vděk růžový věnec sladkých veršů osnoval.

Bočarevna. Ubohý pochlebníku! Vy jste byl ten Sibirský strýc! Vy, vzdor cepíci, kožichu a vousům jsem vás poznala.

Fedor. Pro všech sedm zázraků, ustaňte! Opět cepice? opět vousy a opět za jiného? Ať mne bohyně Juno v plané lábko promění, rozumím-li slovu, z čeho mne viníte.

Bočarevna. Odejděte! jste ouškočivý, nestydatý, lehkovážný člověk.

Fedor. Však ale — když všecko, co povídáte, a co se mi včera přihodilo, seberu a spočítám: vidím z toho patrně, že v Archangelsku mimo mne ještě muž se nachází, který jest mi, jako já sám sobě, ve všem všudy podoben.

Bočarevna. Hahaha!

Fedor. Jestli patrně, jako tento bílý den, že se cizinec, ve všem ke mně podoben a mně roven, do tohoto města přistěhoval; že se ode mně ničím, nežli rouchem nelíší; že pochází z Tobolska, že stav jeho jest obchodnický, a že se Alexander jmenuje.

Bočarevna. Skutečně? Hahaha! Dobře, dobře, tak se náš Sibirský strýc také nazývá.

Fedor. Jak? tak — ?

Bočarevna. A konečně, budiž tomu všemu tak anebo tak, víte mé mínění. Vaše mlkování se Sofií musí víc než z jedné příčiny přestatí.

Fedor (dlouho a s ušasnutím na ni se dívá). Jak? Nesměl bych předce ještě o jednu tu příčinu prosit?

Bočarevna. Jste s Marií Solmonovou zasnouben.

Fedor. A kdybych byl? Miluji Sofii tak málo, že bych jí k vůli všechny jiné úvazky nepřetrhal, a kdyby tak pevně spleteny byly, jako jest smlouva a železná zasnoubení? Nespojuje láska úžeji než krev?

Bočarevna. Uspořte si slov, o Sofii potýká se jiný.

Fedor. Budu se potýkatí s ním!

Bočarevna. Až? Jestli vidět, že na vás ještě školy a báješloví lpí. Myslíte, že měla krásná Helena několik mandel ženichů, a že se jich o šlechtinou Penelopu celé hejno pokoušelo —

Výjev pátý.

Katinka, předešlá.

Katinka. Vzkazuje vám naše panna dobré jitro, a — hlehle, tuť stojí mladý pán.

Fedor (nesnadně). Hledáš mne?

Bočarevna. Co přinášíš, děvče?

Katinka. Panně Sofii lísteček.

Bočarevna. Dej sem!

Katinka. Katince se nařídilo —

Bočarevna. Sofie není doma. Sem s tím! (Vytrhne jí lístek z ruky.) Nechám se panně vaší poroučet. — Slyšela's? Vaší panně. (Otevře lístek a čte.)

Katinka. Dobře, dobře. (Zastaví se u Fedora.) Dělejte, ať přijdete brzo k nám. Hledáme vás po celém městě.

Fedor. Stalo se něco?

Katinka. To věřím, něco neslychámeho.

Fedor. Povídej.

Katinka. Pan Solmonov chce se čím dřív tím lépe přesvědčit, jste-li vy a Krasnorok — (Zarazí a uhodí se přes hubu.) I ty klapačko! vždyť se toho žádný nemá dovědět! (Odběhne.)

Bočarevna (která zatím vždy víc a víc se pyříč čtla, divě sebou trhne, smáčkne hněvivě lístek a na zemi jím uhodí). Nuže, tedy ať bleskúplný hrom zemi rozvrátí a bezedná ta propast ať mne za živa pohltí! Hrobový kámen chtěla jsem na jejich blaženost tesat, a s úžasem vidím, že jsem zdravá a sílu do studně jejich živobytí nosila! (Odkvapí do postranního pokoje a dvěřími divoče bouchne.)

Výjev šestý.

Fedor sám.

Fedor. Totě musela být prudká střela, že tvrdočelná slečna závrat z ní dostala. Což to asi jest? (Zdvihnuv lístek čte:) „Má drahá Sofie! Co Tobě tímto svěřuji, ulož do své věrné duše, a spal jeho kůru. — Povídá se, že bratranec můj Fedor skvostně Tvé srdce opanoval, a Ty že jej také naviš. Otec mně mu síce na polo zasnoubil; avšak nelekej se toho, mráček ten na svou jasnou mysl nepřipouštěj. Já jej nemiluju, milovati nebudu. Chtějí-li nebesa svou nejděčnější dívku učiniti šťastnou, ze všech šťastných nejšťastnější, dají mi jeho bratra za manželka. Tvá Marie.“ — Co jest to? Krátce řečeno, a na pohled velmi srozumitelně; ale — (dívá se do lístku) „dají mi — jeho bratra“ — což má Fedor Karamzin bratra? — To orakulum jest mi příliš delické, a já na neštěstí žádný Oedypus! Musí mi to příležitostně někdo jiný rozluštit. (Schová lístek.) Tady se povídá, Sofie! že jsem nad tvým srdcem zvítězil? A ty, že mne také ráda máš? Proč se mi tedy vyhýbáš? Čili tě opravdu doma není? — Přesvědčíme se. Tady se posadíme a nehneme se, až tvé tváře zlatá hvězda se nám objeví. (Posadí se ke stolu, kde dopis z Tobolska ještě leží.) Aha! tuž leží to nešťastné posláni z Tobolska. Pro ukrašení chvíle budeme čistiti. (Rozbalí a čte:) „Mladý kupec Krasnorok je můj chovanec“ — kdo jest ten písař? (Dívá se na podpis.) „Fedorovna.“ — „Snad že jste s ním již mluvili, když tyto řádky čí-

sti budete.“ — To jsme již včera (čte dále do sebe mumlaje.) „— příležitosti kupci Solmonovi, jest-li na živě — něco velmi důležitého“ — „No co pak to bude za důležitost? — Totiž Plukovník Karamzin“ — „Divotvorný Bože můj otče?! (Čte s největší dychtivostí dále, pohlcuje řádky, a pro třesoucí se rty toliko jednotlivé slabiky vyslovuje. Celá tvářnost projevuje rostoucí boj jeho duše.) Nezpýtatelné rameno Boží! jestli to možná? (Čte:) — od jednoho žebráka druhému, a já jsem byl v rozkoši vychován! (Čte s úpěním dále.) — Oh! „Jestli mně miluješ a drahý, jako vlastní syn — podejte mu svou lásku a přání, ať mně srdce tak silně na žebro netlouklo, jako dnes. (S velikou žádostí do očí se mu dívá.)“ — Vševládný, dobrotivý Bože! Cizí lidé jej šetrili, milovali, a v mém srdci ani jiskra lásky k němu nezableskla! (Spráskne ruce odkvapí.)

Výjev sedmý.

V domě Solmonovu.

Marie přijde postranními, Katinka prostředními dveřmi.

Marie. Našla's ji doma?

Katinka. Nenašla. Stará Bočarevna vzala ode mne lístek. Hádejte, kdo tam u ní byl?

Marie. Nech žertů!

Katinka. Náš rozmilý pan Fedor.

Marie. Řekla's mu, že ho snažně hledáte?

Katinka. Napověděla jsem; pakli mne zaslechl, má na tom dost.

Výjev osmý.

Solmonov, předešlý.

Marie (chytá otec v oustrety). Našel jste jej, otče! mluvil jste s ním?

Solmonov. Ani jednoho, ani druhého. Fedor na úsvitě již odběhl, Jan nevstoupil kam.

Marie. Fedor není daleko.

Solmonov. U tří hranostajů skutečně již na třetí den Tobolský kupec zůstává. Jeho mladý, srdečný sluha vypravoval, za těch šest let, co je u něho, že se něčeho o svém pánu nedověděl, nežli že je vdova Krasnoroková jeho pěstounka, a že jej co vlastního syna šetrí a miluje.

Marie. Jest tedy nevlastní dítě. Hle, první jest to prst, jenž na vyvezení jeho snu a mého domnění ukazuje.

Solmonov. Nebesa! — tu jest.

Výjev devátý.

Alexander, předešlý.

Alexander (s velikou horlivostí). Pane Solmonove! slyším, že jste se za velikou příčinou v hostinci po mně ptal.

Solmonov. Za velikou příčinou — můj Bože! — Pojdte pak blíže, nelekejte se, že se nohy póde mnou chvějí — já jsem šedesát podletí stár; ale nikdy ve mně srdce tak silně na žebro netlouklo, jako dnes. (S velikou žádostí do očí se mu dívá.)

Alexander. Co se tady stalo, Marie?

Marie. Prosím vás, odpovídejte otci.

Solmonov (přikročí rychle k němu, uchopí jej za obě ruce a pevně se mu do oka dívá). Mé sestry čelo — mé sestry oko — její tichá, milostná tvář; avšak — (odstoupiv od něho, polohlasitě před sebe) — není možná věřiti, že to muž jiný, nežli Fedor!

Marie. Otče, otče! nenechte to důležitě okamžení uplynout!

Solmonov. Milý, ušlechtilý Alexandře! roete — avšak, pro vaši zemřelou matku, vyznejte pravdu!

Alexander (překvapen). Ó Bože — má matka!

Solmonov. Pro vaši šlechtnou, nešťastnou matku!

Alexander. Nač se mám přiznati?

Solmonov. Víte o žalostném místě, kde jste se narodil?

Alexander (s podivením). Nevím.

Solmonov. Nedošla vás nikdy zpráva o rodičích?

Alexander. Nikdy.

Solmonov. Ani o blízkém neb vzdáleném příbuzenstvu?

Alexander. Nikdy.

Solmonov. Jak jste přišel do Tobolska?

Alexander. Jako žebravé pachole, osm let stár, tak mi Feodorovna povídá, má pěstounka.

Marie (před sebe). Nebesa, on žebral!

Solmonov (s sepátýma rukama). Tedy žádné stopy, žádného zdání o vašem rodiči?

Alexander. Žádného.

Solmonov. Nuž, o nebesa! kam váš paprsek nezasvitne, tam jest marno všecko hloubání lidské!

Výjev desátý.

Alexej, předešlý.

Alexej. Bohu chvála, že jsem vám na stopu přišel, pane Alexandře!

Alexander. Co jest? mluv!

Alexej. Sedím v myslénkách v hostinském pokoji, kde nic tu nic. Najednou se rozltnou dvěře, a na prahu stojí můj pán v tom čtvrtliberním kabátě.

Alexander. Já?

Alexej. Nikoli — dejte mi jen vmluvit — byl to cizí pán, ale k vám podoben, jako byste mu sám sebe byl zapůjčil.

Marie. Bratranec!

Solmonov. Můj synovec!

Alexej. „Je tvůj pán doma?“ tázal se mně, a tváře mu hořely jako rozpálené železo. „Vždyť jste to vy sám, pane Alexandře!“ odveču na to — to pozorujete, že jsem ho měl za vás —

Alexander. Dále! dále!

Alexej. „Ty's mezek!“ řekl on na to; „přestaň se mýlit, a pomoz mi jej hledat.“ — S tím mně popadl za ruku, táhl mne s sebou, a ptal se mne toho tolik a tak čerstvě za sebou, že bych se byl bez mála spletl.

Alexander. Nač se tě ptal?

Alexej. Odkud pocházíte, kolik let jste stár, jak jste se až potud jmenoval, a Bůh milý ví, co! — „Také's mu někdy něco dobrého udělal?“ ptá se mne najednou zůstana státi. — „I u všech Kalmuků a Tatarů! to věřím, vždyť mu již na sedmý rok upřímně sloužím, a mám jej tak rád, jako svou Šoběnkul!“ — Já se tak ozval, a on mně padne okolo krku a přitiskne mne na prsa, že se duch ve mně zatají. Lidé zůstávali na ulici státi; on ale nic se na to neohlížel a ptal se jedno za druhým.

Solmonov. Kterak on se domnívá?

Alexander. Dále, ať přijdeš ke konci.

Alexej. Jsem již u konce. „Teď se ztrojnásob, věrný sluho!“ zvolal ten pán, „hledej svého pána, a najdeš-li jej dříve nežli já, odevzdej mu tento list.“ — S těmi slovy dal mi toho kus papíru — (vytáhne psaní z Tobolska) já jsem běžel do města ptát se po vás, on ale utíkal do přístavu. (Všecko jest u největším napnutí. Solmonov a Marie nespustí s Alexandra oka.)

Alexander (rozvine psaní; malý lísteček vypadne z něho na zem, aniž si toho kdo všimne). Co vidím? Písmo mé pěstounky! Jak se dostalo do Archangelska a do cizích rukou? (Čte, z počátku běžně a tiše.) — „Je-li ruka její ještě svobodna, a úmysl Váš žádosti mě neodpírá — — kupci Solmonovi následující tajemství“ —

Solmonov: Tajemství — mně?

Marie. Bože! v těle i v duši trnu!

Alexander (čte). „Plukovník Karamzin stěhoval se před šestadvaceti lety do Ochozka. Na břehu Lány zachvátila i jej, i manželku jeho, Solmonovu sestru náhlá smrt. Právě byla porodila dvojčata, a ta měla ku svému ujcí do Archangelska být poslány. Leč právě když se s nimi sluha na cestu měl vydat, upadlo jedno pachole do prudké nemoci, tak že toliko s jedním do Evropy se ubíral, nechaje druhé blízké a jisté smrti za kořist. Avšak vůle Nejvyššího jinak byla uzavřela.“ —

Marie. Otče! otče!

Solmonov. Vůle Boží jinak byla uzavřela. — Čtete! o čtete!

Alexander (čte). „Nový život vdech! Bůh do outlinkých oudů — nemluvně zůstalo.“

Marie. Ó Alexandře!

Solmonov. Tiše, tiše, dcero má!

Alexander (čte). „Vdova po chudém kozákovi se ho ujala. Nejednou dala Solmonova v Archangelsku po kupcích tam cestujících o živobytí synovce jeho zpravit, leč nikdy od něho slova nedostala.“ —

Solmonov. Ti nelidé snad mimo bránu mého domu kráčeli, ničehož mi neohlásivše!

Alexander (čte). „I navykla mu konečně, přivlastnila si je, a vychovala jak mohla.“ —

Marie. Odplat' jí to, otče na nebesích!

Alexander (čte). „Když bylo pacholeti osm let, umínila si s ním starou družici v Omsku navštívit. I přivedla je šťastně k přítelkyni své, leč tam se jí jednoho dne zatoulalo, aniž se bylo kdy do jejích rukou navrátilo.“

Marie. Bože! jak zázračně tvory své vychováváš!

Alexander (čte). „Snad že brzo na to stalo se, že cizí chlapec na našem dvoře do sbírání třísek se dal a do kuchyně mi je donášel.“ (Stojí nějakou dobu, jako by se na něco upamatovat chtěl.) „My jsme

byli bez dětí. Jeho vyzábělá ale příjemná tvář vzbudila v nás útrpnost — podívejme jej. Jeho dobré chování, jeho vzhled jeho outlé, upřímné srdce zjednaly úplnou přízeň naši, tak že jsme mu jmenem i rodou svého dali — byltě potud bezejmenný — a za vlastního jej přijali. — I pomyslel si radostné mé překvapení, an před dvěma dny stará žena u mne se ohlásila, a podivným souhlasem mnoha okolností mě přesvědčila, že ona první chovatelkou mého Alexandra byla.“ — (Ustrne, neboť se pod ním třesou.) — „Jestli tedy syn plukovníka Karamzina, jest synovce obchodníka Solmonova, a jest vlastně bratr.“ (Slzy mu zalejou slovo, dlouho k nebi dívá, až pak hlasem úpěnlivým zvolá:) Veliký, neskonale Bože! díky Tobě, že odhalil oblak, jenžto luno rodu mého zakrýval! Ó lidé, vy, jenž u prsou matek svých jste vyrostli, vy nevíte, jaká to lítost, žádnému nenáležit!

Solmonov. Mně náležíš! Jsem tvé matky bratr. Mně tě otec umíraje odeslal, a já se k tobě před Bohem i před světem hlásím. Alexandře! Karamzine! oběma svého ujcí!

Alexander. Ó, můj ujcí! — Marie! duch tvůj to včera předvídal, a já jsem nerozuměl slovům tvým! — Avšak — ó, nechtež, ať dočtu pěstounky své materskou vůli, ať dočtu její slovo, její radu, a poznám další její úmysl. (Čte.) „Všecko to, příteli! povězte a přečtete mému Alexandrovi. Fovězte mu také, že jsem radostí plakala. Najdeť tam lidi, kteří znají jeho otce i matku; najdeť tam — ó kéž mi možná být toho svědkem! — najdeť tam i laskavého ujcí, upřímného bratra.“ — Bratra! ó, nebesa! kde jest můj bratr? Nejsem snad daleko od něho? Ó dovedte mne k němu!

Solmonov (k Alexejovi). Do přístavu že běžel?

Alexej (nemůže pro pláč ani slova ze sebe vypravit).

Alexander. Mluv! — Co? pláčeš? Ó můj dobrý Alexeji! ty pláčeš radostí, a nevíš, co to jest, když člověka na holé silnici seberou. Co jest rozkoš tvá proti té rajske blaženosti, jenž rozdehuje prsa má?!

Alexej (s pláčem). Aj, je-li někdo s to, více se radovat, nežli já: do hadrů mne zaobalte, v kterých jste někdy žebral, a vežeňte mne mezi divé Manžury!

Katinka (přiskočí). Tu leží ještě jeden papír. Snad že také k tomu náleží? (Zdvihne lístek a podá jej Marii.)

Marie. To psal Fedor.

Solmonov (přistoupí k Alexandrovi). Tvého bratra ruka.

Alexander. Mého bratra písmo?!

Marie. Nechte mne je čísti. (Čte.) „Bratře! — Mně, od bratrské ruky, a mně! —

nebe Tě zahání ze všech všudy ulic, po kterých já kráčím, tak že Tě v Archangelsku nadarmo hledám. Ach, snad to znádní, že nejsem hoden, abych Tě první

srdce tiskl. — Pospěš k Marii! Ona Tebe milovala, dřív než Tebe poznala. Zamilovanen upouštím od svého práva, ježto otec její z otcovské lásky daroval. Buď jí ona Tvá! Zachovej jen ujcovo srdce svému bratru Fedorovi.“ — Marie!

Marie. Alexandře!

Alexander. Můj dobrý ujcí — Solmonov. Vezmi jí! A ten lehkomyslný budiž — ach, můj Bože! vždyť jest má sestra, jak mám na něho zanevřít?

Katinka (ježto se náhodou k oknu přiblížila). Tu spěchá pan Fedor! (Volá ven.) Nahoru! nahoru!

Alexander. Kde jest?! (Přikročí k oknu.) Kde? (Volá na ulici.) Bratře! bratře! ó nebeské spatření! Není-li to

Marie. Alexandře!

Alexander. Můj dobrý ujcí — Solmonov. Vezmi jí! A ten lehkomyslný budiž — ach, můj Bože! vždyť jest má sestra, jak mám na něho zanevřít?

Katinka (ježto se náhodou k oknu přiblížila). Tu spěchá pan Fedor! (Volá ven.) Nahoru! nahoru!

Alexander. Kde jest?! (Přikročí k oknu.) Kde? (Volá na ulici.) Bratře! bratře! ó nebeské spatření! Není-li to

Marie. Alexandře!

Alexander. Můj dobrý ujcí — Solmonov. Vezmi jí! A ten lehkomyslný budiž — ach, můj Bože! vždyť jest má sestra, jak mám na něho zanevřít?

Katinka (ježto se náhodou k oknu přiblížila). Tu spěchá pan Fedor! (Volá ven.) Nahoru! nahoru!

Alexander. Kde jest?! (Přikročí k oknu.) Kde? (Volá na ulici.) Bratře! bratře! ó nebeské spatření! Není-li to

Marie. Alexandře!

Alexander. Můj dobrý ujcí — Solmonov. Vezmi jí! A ten lehkomyslný budiž — ach, můj Bože! vždyť jest má sestra, jak mám na něho zanevřít?

Katinka (ježto se náhodou k oknu přiblížila). Tu spěchá pan Fedor! (Volá ven.) Nahoru! nahoru!

Alexander. Kde jest?! (Přikročí k oknu.) Kde? (Volá na ulici.) Bratře! bratře! ó nebeské spatření! Není-li to

Marie. Alexandře!

Alexander. Můj dobrý ujcí — Solmonov. Vezmi jí! A ten lehkomyslný budiž — ach, můj Bože! vždyť jest má sestra, jak mám na něho zanevřít?

Katinka (ježto se náhodou k oknu přiblížila). Tu spěchá pan Fedor! (Volá ven.) Nahoru! nahoru!

Alexander. Kde jest?! (Přikročí k oknu.) Kde? (Volá na ulici.) Bratře! bratře! ó nebeské spatření! Není-li to

Marie. Alexandře!

Alexander. Můj dobrý ujcí — Solmonov. Vezmi jí! A ten lehkomyslný budiž — ach, můj Bože! vždyť jest má sestra, jak mám na něho zanevřít?

Katinka (ježto se náhodou k oknu přiblížila). Tu spěchá pan Fedor! (Volá ven.) Nahoru! nahoru!

Alexander. Kde jest?! (Přikročí k oknu.) Kde? (Volá na ulici.) Bratře! bratře! ó nebeské spatření! Není-li to

Marie. Alexandře!

Alexander. Můj dobrý ujcí — Solmonov. Vezmi jí! A ten lehkomyslný budiž — ach, můj Bože! vždyť jest má sestra, jak mám na něho zanevřít?

Katinka (ježto se náhodou k oknu přiblížila). Tu spěchá pan Fedor! (Volá ven.) Nahoru! nahoru!

bratr můj, tedy jest povětrí čistý, veliký potok, a v zrcadle hladiny jeho vidím sám sebe! — Ven! do bratrských rukou! Fedore! drahý, milovaný bratře! (Běží ven. Když přikvapí na práh a otevře dvěře: tuť Fedor chtěl vkročiti v náručí mu padne.)

Solmonov a Marie (hrnou se k nim.)

Solmonov. Bratři! dívky mé sestry! matka vaše dívá se na vás!

Marie. Můj Alexandře!

Alexej. Hněvej se na mne nebo nehněvej, Katinko, musím tě obejmout! (Padne jí okolo krku.)

(Opona spadne.)

NB. Rozumí se samo s sebou, že ten samý herec oba bratry představovati musí, a že jiný mladý muž té samé tělnatosti ve Fedorovu oděvu ven kvapícího Alexandra na prahu — neboli raději za dveřmi otevřenými potká a s bratrskou vroucností obejmě. (Pozn. Klicperova.)

KNIHOVNA ČESKÝCH
KLASSIKŮ BELLETRISTŮ

SWAZEK VI.

VÁCLAV KLIMENT KLICPERA.

VYDÁNÍ USPOŘÁDAL A ÚVODEM OPATŘIL

FR. AD. ŠUBERT.

==== DÍL II. ====

NAKLADATEL B. KOČÍ V PRAZE.

1907.

SOUBOR SPISŮ

VÁCLAVA KLIMENTA KLICPERY.

VYDÁNÍ USPOŘÁDAL A ÚVODEM OPATŘIL

FR. AD. ŠUBERT.

DÍL II.

DRAMATICKÉ PRÁCE VÁŽNÉ.

NAKLADATEL B. KOČÍ V PRAZE.

1907.